

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

OBU ỤNWU ELIPHE

ỌZOO

ONYO, E GUDE ENYO ONWONYE OBU (Iphe, e seru esese iri, egoshigbaa g'iphe dụ)

Ẹkwo-a yẹe iphe-a, e seshiru iya gude ezi iphe-a bụ ẹka e vuchakpọ ụzo dee ya bụ ịẹ Furánsu ịẹ apha 1732. Iphe, e shi ekuje iya bụ “Onyo, E Gude Enyo Onwonye Obu”; ọzoo “Ẹkwo k'Obu”. Ọ bụru g'o gude ezibe ire-lanụ kẹ Chileke; yẹe g'o gude eyebe ẹka meru g'o gude o shi eshi teke ono ejekọtaepho ẹkameka; bahụwaa l'opfu alị, dụ igwerigwe kpọ. Ọphu ọ dudu ẹgube ndu a ta agudu iya nụ. Nokwaphọ gẹ ndu kweru ọphu ẹphe kweru ịẹ kẹ Chileke agụkotakwa iya phọ.

Ikpototo ndu gụru iya nụ bẹ Chileke mewaru iphe ono, o kweru ukwe iya ịẹ Ẹkwo Akahụ Ọgbandzụ ono, bụ iphe, o mekọtaru g'o kweru iya ịẹ Ẹkwo Ọgbandzụ ọphúú; l'ọ sụru: “Mu a-nụ ngu obu ọphúú; mu eworu Unme ọphúú yee ngu l'ime” (Izikeḷu 36:26; Hiburu 8:10).

J.R. GSCHWEND

COPYRIGHT
ISBN 0 947052 02 X

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS
P.O. BOX 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.
(A Gospel Literature Mission financed by donations)

Onyemonye, meru iphe ẹji bẹ ikpe nmaakwaru l'ọ mebyiru eke-
mu Chileke kẹle eme iphe ẹji bụ emebyi ekemu Chileke.

Unu maru l'ọo Kereshi ọbu byaru g'ọ bya ewofu nemadzụ
iphe ẹji l'ẹhu; tẹme yẹbedua l'onwiya ta dukwa iphe ẹji, dū
iya l'ẹhu.

Ọ tọ dukwa onye yẹ Kereshi tūgbaru bụru nanụ emejekwadū
iphe ẹji; ọphu ọ dukwa onye emeje iphe ẹji hūmajewaru iya
nụ; ọphu ọ bụro k'amaru iya amaru.

Ụnwu mu; unu te kwekwa g'ọ dūru onye e-me unu mpuru-
puru ẹnya duswee unu ụzo l'iphe kẹ Kereshi. Onye eme iphe
l'ụzo, pfuru ọto bẹ bukwa onye pfuberu-ẹka-oto gẹ Kereshi
bukwapho onye pfuberu-ẹka-oto.

Onye eme iphe ẹji bụ k'Obutuswe; kẹle Obutuswe anọje
emeswe Chileke eshikpọ lẹ mbụ. Iphe, Nwa Chileke byadoru
bukwa g'ọ mebyia iphe, Obutuswe eme emebyi.

Onyemonye Chileke nwuru te emejeedu iphe ẹji; kẹle Unme
Chileke l'erewa ire l'ẹhu onye ono; k'ọphu ọ tọ byadu eme
iphe ẹji; eshinu ọ bụ Chileke nwuru iya.

Waa g'ee-gude maru ndu bụ phẹ bụ ụnwu Chileke; mẹ ndu
bụ ụnwu Obutuswe bụ ọwaa: onyemonye, ete emejedu iphe
l'ụzo, pfuru ọto te shikwa lẹ Chileke; ọphu onye eyeduru
nwanna iya obu eshikwapho lẹ Chileke.

(1 Jionu 3:4-10)

OBU ỤNWU ELIPHE

EZE-ỤLO, DỤRU CHILEKE NSỌ

ỌZOO ỤLO, NSETANU NỌ EJE OZI

(1 Jìṅnu 3:4-10)

Iphe, jì-nyatajẹepho mẹ jì nọdu agụ ẹkwo-a bụ l'ọ bụ onyo, i gude enyo onwongu maru g'ị dū. I -bụru onye eme ke nshi-o; ọzoo l'ị bụ onye ke Chileke; ọzoo l'ị bụ onye teke ewoduru onwiya ye l'ẹka Jizọsu; ọzoo l'ị bụ onye tsonyaru ụzo Chileke bya alaaha azụ azụ; jì -nọdu agụ ẹkwo-a bẹ jì-humaepho onwongu gẹ Chileke humaru ngu. "Amadụ anọduje ele gẹ nemadzụ gbaru l'elikota ẹhu; obenu lẹ Chileke bụ l'ime obu bẹ ọonoduje ele ọnya." (1 Samelụ 16:7). Chileke ta dūkwa onye oobu ọnya l'iphu.

Nsetanu bụ nna ndu ntuphu-ire. Oo ya bụ eze ndu nọ l'ọchii bya aburu ishi unwu eliphe. o meru onwiya onye ozi ke Chileke; mbụ onye ozi ọphu gude iphoro Chileke eje ozi; gee-shi gẹ ya emee unwu eliphe mpurupuru-ọnya. Nta bẹ a dūkwa igwerigwe buru ndu sūru l'ẹphe eje ozi Chileke l'ẹbe abụ l'ọo ozi Chileke bẹ ẹphe eje, bụhukwaa g'o shi dū lẹ teke ndiche. Ẹphe asuje l'ẹphe bụ ndu ejeru Kereshi ozi ama l'ẹphe ta bụdu iya. O tọ bụdu iphe, aa-sụ l'ọ kporu ọnu opfu; eshinu Nsetanu ewojeru onwiya mee g'e dobesu l'ọ bụ Ojosi, Chileke yeru g'o shi l'ogbu-nwijnwii k'imigwe bya (2 Kọrintu 11:13,14). Nsetanu, bụ iya bụ ọ-chị-ndiphe bẹ woru ẹka pyichia unwu eliphe l'ọnya; bya apyichia pẹ l'uche g'ẹphe ta hūma lẹ Chileke yeru pẹ obu; ọphu ẹphe ahūma lẹ Jizọsu nwuhuru g'ọ dzofuta pẹ. Iphe bụkotakpo ndu eme iphe ẹji; mẹ iphe bụkpo ndu eteke ewoduru onwophẹ ye l'ẹka Kereshi ta aphudu ụzo; mbụ ẹphe nwuhukotaru anwuhu l'iphu Chileke. Onye achị pẹ nū bụ onye achị l'ephekerephe bya aburu ọbvu ono, l'emeje gẹ nemadzụ kwefuru Chileke ike ono (Efesosu 2:2). Ẹphe -anonyaduru saa ọnya hūmaaha ụzo bẹ ẹphe adakpukwa ala l'ọku-alj-maa. L'onye sūru lẹ ya

te meduru iphe eji bukwa onwiya be ɔoghoru ugho. L'iphe, Nwa Chileke byadoru bukwa g'o mebyia iphe, obutuswe eme emebyi' (1 Jjonu 3:8). "Oo ya bu; unu nɔdu Chileke l'eka. Unu pfuchia obutuswe uzo; huma l'oo-gbaru unu ɔso. Unu kpokube Chileke ntse; huma l'oo-kpo-kubekwapho unu ntse" (Jiemusu 4:7,8).

Sua; g'ji-nɔdu agu ekwo-a; anwu iphe ono, e seshiru iya ono be ji-huma obu nkengu maru g'o du. Haa Chileke g'o nwua ngu oku l'ime obu goshi ngu g'o du. Teke ono, ji-huma iphe eji ono, iimeje ono; kwetakwa l'iimeje iya; ta sukwa l'i tii mejedu iya; l'opfu Chileke sukwaru anyi le: "Teke anyi suru l'anyi te emedu iphe eji bukwa onwanyi be anyi aghoru ugho; teme ophu okpobe opfu ono adudu anyi l'ehu. Teke anyi koshiru iphe eji, anyi meshiru be oo-guru anyi nvu l'iphe eji ono g'o ha; bya asafukota anyi iphe bukota ejo umere, anyi eme; eshinu o bu onye apfushije ike l'iphe o kweru ukwe iya; bya aburu onye emeje iphe, pfuru oto" (1 Jjonu 1:8-10). Teme "mee Jizosu, bu iya bu Nwa Chileke nɔdu asafukotaje anyi iphe eji, anyi meru g'o ha."

Sua; o duapho ebo. Ophuu bu l'oo Nsetanu bu onye ishi ngu; ophuu bu l'oo Chileke bu onye ishi ngu. Teke i budu ohu iphe eji l'ji-buru onye ozi Chileke. Teke o bu l'oo iphe eji bu ishi le ndzu ngu; ta tukwa ego. O chikwa iphe, ii-me bu g'i raku Chileke. I -rakuwa Chileke be oo-gbe Jizosu l'eka mee g'i nworu onwongu. Le Jizosu Kereshi ono bukwa iphe, o byaru l'eliphe-a bu g'o guaru ndu iphe eji nvu l'iphe eji phe; g'o dzofuta ndu emeje iphe eji g'ephe haa eme iphe eji; g'o mebyia ike ke Nsetanu yee ike ke iphe eji ophu no anyi l'ehu. Oo ya bu onye gbafutaru anyi l'itumo iphe eji. Nta be i nokwa l'iphu Chileke ophu du nsɔ; bya aburu iya bu onye makotaru iphemiphe, bu iphe, eeme le mpya; mekpogomunggo, jigbaro l'ime obu ngu; me umere, iime l'edomi. I tii domikotadu onwongu yee umere ngu l'iphu Chileke. Le-a: "Onye ono bu iya moru ngu nchi; ?buchia iphe be o to nɔmadu? Mbua; onye ono, bu iya swoberu ngu enya; ?buchia iphe be o to humadu?"

“L’ɛnya Chileke dzukwaru ɛkameka lɛ mgboko mgburugburu k’ɔphu oogoshije lɛ ya shihuru ike mɛ iphe-ɛhuka byaru ndu p’fɛberu-ɛka-ɔto l’iphu iya. (2 Akọ Ndu Eze 16:9).

“Chileke dabɛru ɛnya l’iphemiphe unwu eliphe eme. Ọ humakotaru g’unwu eliphe ejekpọ. Ọchii ta adudu ɔphu onyonyo ɔnwu adukwapho, bu ɛka ndu eme ɛjo-iphe gege ɛje edomia onwophɛ.” (Jiobu 34:21,22).

“Ọphu Jizọsu egudedu ire phɛ ɛka; kɛlɛ ọ makotawaru g’onyemonye gbaru.” (Jiọnu 2:24).

Noo g’o gude mu sụ ngu lɛ: “Ehutso bu k’onye a guru nvu l’atupya, ọ tupyaru Chileke; mbu onye Chipfu kpuchiru iphe ɛji iya iphe. Ehutso bukwapho k’onye ono, Chipfu ta agukoeduru ɛjo-iphe, o meru; onye o meru ɔphu ọ duedu uta, du lɛ ndzu iya” (Ebvụ Ọma 32:1,2). Gufukwapho ɛkwo Ebvụ Ọma ishi ukporo ɛbo l’iri lɛ nanu. Jizọsu ekukwaa oku, ooku ntanu-a. Ọ suru: “Unu byapfuta yɛbe Jizọsu; unubɛ ndu esegbu onwunu l’akanya; tɛme unu vuru iphe, anyi ɛrwa; ya e-zi iya unu g’unu atuta unme” (Matiyu 11:28-30).

EME G’IPHEMIPHE, E SERU L’EKWO-A DOO ẸNYA

IPHE, E SERU ESESE KẸ MBỤ

Iphe, e seru l’ɛka-a goshiru obu onye emekwadu g’o du iya l’oma mgboko. Mbụ nwoke; ọzoo nwanyi, e teke anwuphudu azu ọzo; onye ɛ ta amadu Chileke. Obu ɛgube onye ono bɛ opfu Chileke suru l’o bu onye iphe ɛji. Onye ono, bu onye ɔphu iphe mgboko-a bukwadu iphe, l’aturu iya iphe, oo-me mɛ g’oo-me iya. Onye ɛgu iphe mgboko-a aphukwadu ɛhu kparikpari. Iphe-a, e seru l’ɛka-a bukotaephɛ g’obu amadu du b’oogoshi.

Ọo g’obu nemadzu du l’iphu Chileke b’ono; tɛme ọ buerupho g’oda-byijeru l’iphu Chileke bu g’anyi humaru iya l’ɛka-a. Ẹnya

nwoke ono, eke shishishi egube ono goshiru l'ọ ngwaru me ọnya chaa ya achacha. Gwa iphe e deru l'ekwo Etu 23:29-33. "Bụ onye be aphu tsoru? Bụ onye du idagha be ọnya atụ vavava? Bụ onye epfu bugabugabuga; Bụ onye be mkpaka jiru ọhu l'ebe adu iphe meru iya nu? Oo ndu anọje ọdu l'ozo mee; ndu bu ngwaragwa be ephe etsojeru achophe. Te lejekwa mee ọnya teke ọotu vavava; mbu m'ọ nọdu a ta kpitikipiti l'ime okoro. Kele ọotajekwa ọru g'ọjo agwo; teme ọ nọdu agbaje g'akpi. O kwa i -nguebe iya ọnya atuba ngu l'unwanyi ovuoba; ọjo opfu eshi ngu l'onu fushiaha; ọjo egomunggo a-buru iphe ji-nodu ari."

L'echi okpoma nwoke ono, e seru l'eka ono b'iileanaa ọnya l'iphe bu iya l'ime obu. Iphe, e seshiru l'obu nwoke ono bu anu, dugbaa l'udu iya l'udu iya. Anu ono egoshigbaa iphe eji, du l'iche l'iche, dugba l'obu amadu. Chileke gude onu onye mpfuchiru iya bu Jierimaya su: "L'obu kakota iphemiphe ozo ikoro. O paru njo. Bụ onye suru iya amaru? (Jieremaya 17:9). Jizosu bya agbabe iya okpa pfua su: "Oo l'ime obu nemadzu be ọjo egomunggo shi; ọ buru ọjo egomunggo ono emeje ke nwanyi me ke nwoke; ozoo ge nwoke me ke nwanyi. Ejo egomunggo ono nodu akpataje ezi iphuru; me egbu ochi; me eri ogori; me ọnya-pfurupfuru; me eme ọjo umere; me ọgho; me urwali; me ijenya; me epfurwushu nemadzu; me eku onwonye; waa eme eswe. Iphe bukpo iphe ono g'ọ ha shichaa nemadzu l'obu; teme ọ buru iya bu iphe emerwuje nemadzu." (Maku 7:21-23).

1. EPFURU AKAMODE – Iphe mbu bu Epfuru Akamode. Iphe e gude seru epfuru ye l'eka-a bu l'ọ bu nwenu, ama mma amagharu iya eka teme ọ nodu etsenukaje etsetse. Iphe, okpa eka ama bu iphe eji ke eku onwonye waa etsetsetse. Lusifa; mbu chierobimu onoya, Chileke teru manu; mbu onye bu iya shi buru Ojosi gude iphoro; onye shi buru ojosi Chileke gedegede; yebdua wataerupho etsetsetse ọ daa; ọ buru onye ọgu Chileke; ọ ghoo Obutuswe. (Azaya 14:9-17; Izikelu 28:12-17).

Eka etsetse shi bu l'ohu nsu oku ali-maa. Ogoshi onwiya

l'uzo du iche iche. O nweru ndu egudeje l'ephe nweru iphe etse etsetse; ndu bu l'ephe maru ekwo; ndu bu l'eye uwe l'ugharamu iya, bu iya bu ophu ephe eyeje eye ophu ephe eyefuje onwophe iphere l'iphu. Me iphe, ephe agba l'eka me opu ephe anya l'olu; me ke nchi me echi eka mewaro iphe ozo, bu iya bu iphe, o pfuru l'ekwo Azaya deru 3:17-24. O nweru ndu gude ndiche phe etse etsetse nkephe; ozoo oha phe; ozoo ugbugba ehu phe; mewaro iphe ozo. Ephe azohaa le "Chileke ajikaje ndu eku onwophe. O nodu emejekwanuru ndu ophu wozeru onwophe alj eze-iphe-oma" (1 Pyita 5:5). "Ndu etse etsetse me ndu akpa nggaga be du Chileke ashij" (Etu 8:13). Tema "eku onwonye evujekwaru uzo ola-liyi etso iya etsotso" (Etu 16:18).

2. NKUTA – Iphe, nkuta akpa eka ama bu egu nwanyi; urwuali; eme eji unwumboko; me eri ogori. Iphe eji ono, a gushiru ntaa ono pawaru eka l'ehu ogbo nta le ejo mboku ikpazu-a. Oo ge nkuta abujeru eka ooje l'oome kpokikpoki bu g'ogbo nta abujeru eka ephe eje ephe eme l'enyia eme l'uche eme l'umere. Ndu ogbo nta ta adujehedu ike sede onwophe. Nwamgboko ta adujeedu ike sede onwiya jasu teke oo-lu ji kpo epfu. Ophu nwanyi-okpepfu adujeedu ike sede onwiya luru ji iya. Ophu nwoke, alj nwanyi adujeedu ike sede onwiya luru nyee ya. Ophu unwanyi, ji phe nwuhuru adujeedu ike sede onwophe jasu teke ephe a-luru ji ozo. Ophu nwoke, nyee ya nwuhuru adujedu ike sede onwiya jasu teke oo-luta nwanyi ozo. Unwanyi abujeru ji phe -zekwadu l'alj; aajikokwadu eka g'a pahaa ya ephe l'unwokoro akwanu l'enyashi ono. Iphemiphe ono bu urwuali apa eka le mgboko. O buepho udu umere ono, Sodomu yee Gomora shi eme ono bu iphe ndu nta eme. Bu iya bu iphe Jizosu pfuru su le teke ikpazu be ndiphe a-wata eme ge Sodomu yee Gomora. Egube ndu ono ta abahukwa l'eka Chileke bu eze; kele ndu no l'azu obodo ono bu nkuta urwuali ono; me iphe bu ndu ono, eme mgbashi ono; me iphe bu ndu apharwushi onwophe ephe l'unwanyi; me ndu egbu nemadzu; me ndu anoje agwaphe iphe; me ndu abujeru: onye ozo -nodu adzu aka l'ootso phe utso; tema ephe nodu adzu aka l'onwophe (Ophulenyia 22:15).

Noo g'ò gude mu sù; Unu nahù eri ogori. Iphe bukpo iphe èji, ndiphe l'eme g'ò hakòta dù l'eli èhu. Ọo ya bù l'onye eri ogori bù èhu iya bè oome iphe èji. Mbù; "Mu sùru-a ?unu ta madù l'unu bù ez-ùlo Chileke; lẹ Unme Chileke bè bu ebubu l'ime unu? Onye emebyi eze-ùlo Chileke bè Chileke e-mebyikwaphò. L'eze-ùlo Chileke dukwa nsò; ọ bụru unubèdua gèdegede bù eze-ùlo iya ọbu" (1 Kòrintu 3:16,17).

3. EZI – Ezi bù iphe oogoshi bù iphe èji kẹ angunuka mẹe yẹe èkpìri-ọgu. Ezi bù anù inyi. Ọonoduje alwùko iphe, ọ hùmakporu l'ùzo. Ọ -hùma iphe, dù ree bù eriri; teke ọ hùmaru ọphu kporu idzu bù eriri. Nokwaphò g'obu, iphe èji aduje bù ono. Iphe bukpo èjo-iphe, a sùru g'e mee l'ookweta iya ememe. Iphe bù èjo opfu, eepfu epufu l'oopfu iya. Photo ọphu adudu ree bù ọphu aduje iya ree esese. Èkwo ọphu adudu kẹ agùgu bù ọphu aduje iya ree agùgu; mẹwaro iphe ọzo. Ọo èpho iphe, kporu idzu bù iphe aduje iya ree ememe. Ọ bụru ogwèhu ono, gbarù kẹ g'ò bụru ùlo kẹ Chileke, dzù ndzù ono bè eemebyishi. Ọ bụru iphe e gude emebyishi iya bù eri nri, Chileke sùru g'a sòo nsò; mẹ eme iphe, kporu idzu. Angù ènwuru mẹ ericha kẹ ericha mẹ akpò kẹ akpòkpo; angù nwèswa mẹ elwe akpuru ọbvù, adudu ree tükokwaru bụru emebyi ùlo ono. Nta bè angù ènwuru mẹ nwèswa bè tųwaru unwoke mẹ unwanyi swìswi-a. Ọ tọ dudu onye sùru g'òo-nafubaa ndiphe. Onye a-nafu phẹ nù kpèkpu bù ike kẹ Chileke. Ọo ike kẹ Chileke a-nafu ndiphe l'abù ohu Nset-anu mẹ ohu iphemiphe ono, èphe eri l'ònu ono. O nweru ndu asuje l'èphe eje Chjóchi. L'èphe ta angudu ènwuru l'ùlo Chjóchi l'òo ùlo, dùru Chileke nsò. Èphe azòhaa l'ime obu phẹ kabaa aduru Chileke nsò. L'òo ime obu phẹ, èphe akpù ènwuru ọku ono bù ọkpobe eze-ùlo Chileke. Èphe zòhaa lẹ Pòlu deru sù: "Unu ta amadù l'unu bù eze-ùlo Chileke; lẹ Unme Chileke bè bu ebubu l'ime unu? Onye emebyi eze-ùlo Chileke bè Chileke e-mebyikwapho. L'eze-ùlo Chileke dukwa nsò; ọ bụru unubèdua gèdegede bù eze-ùlo iya ọbu." Tẹme Pòlu sùkwapho: "Ndu mu; unu buru ọbara yeru ọrwuali. Iphe bukpo iphe èji ọzo, eemekpò ememe ta adukwa ọphu emebyi anù èhu nemadzù; obenu l'onye arwù ọrwuali emerwushi

anụ ẹhu iya. ?Unu ta amadụ l'anụ ẹhu unu bụ eze-ulo dū nsọ kẹ Unme dū Nsọ ono, bu l'ime unu ono: mbụ Unme dū Nsọ ono, unu nataru l'ẹka Chileke ono? Noo g'ọ gude ẹbe ọ buedu unu nwe onwunu." (1 Kọrintu 3:16,17; 6:18,19).

Ẹkpiri ọgu bụ ẹjo-iphe l'iphu Chileke. Iphe kparụ g'ọ gude anyi nọdu erije nri bụ g'anyi ria nọdu ndzụ. Iphe anyi nọ ndzụ ta abụdu g'anyi riye nri. Onye ẹgu agụ l'e-ri ọkpobe nri riji-a ya ẹpho. Obenu l'onye ẹkpiri buẹpho: "Nụ iya! Nụ iya!" bụ iphe, aduje iya ree.

Ẹkpiri ọgu bẹ ta adudu iphe asuje iya nū. Teme ọphu ẹpho ejijedu iya ejiji. Ekemu a tūru nū ndu kẹ Chileke l'Ẹkwo Akahụ Ọgbandzu bụ g'a tugbuje ndu ẹkpiri mẹ ndu ngugharu mẹ ẹka lẹ mkpuma. (Gua Ekemu 21:18-21). "Ndu ngunukaru mẹ mẹ ndu menukaru ẹkpiri bẹ a-da ukpa. Teme i -rwenuka mgbenya iimechaa nmaa nkiriba anamu. Onye gba l'ogbo iphuru arwụ nna iya iphu lẹ ntụ. (Ẹtu 23:21; 28:7). Nyatakwa l'ọ nweru onye eze lanụ, bụ onye ẹkpiri bya aburu ohu iphe, agụ iya nū. E mechaa; ọ nwuhu; ọ laa l'ọku-alj-maa. Ọ nọdu l'ọku-alj-maa l'ẹka ono chia mkpu. Ẹjo iphe, dū l'angụ mẹ ta abụduro iphe eje epufufu. Ọ doru ẹnya ree k'ọphu bụ l'ọ gbarụ g'a kparụ mẹ l'aphara. E pfuru iya o doo ẹnya l'ẹkwo opfu Chileke sū l'onye ngunukaru mẹ ta atudu ọkpa l'ẹka Chileke bụ eze. Ọbii ta abukwa nri. Ọ bụ ẹjo mẹ, aangụ angungu; l'emeje gẹ nemadzụ te enwehẹ egomunggo. Oomeje ndu nguru iya nū ẹphe awata eme riririri. Ọokajẹ ndu nguru iya nū arwụ ụrwuali. Ọ nọdu akpajẹ phẹ egbu mma; mbụ gbugbua nemadzụ. Iphe ono buri iphe ẹphe tege emedu ọme iphu doru phẹ edodo. Lẹ mẹ bukwa iphe ezi nemadzụ opfu; ihe bukpo iphe atsụ atsutsu g'ọ ha buri iphe eme ngu eswe; mbụ onye iphemiphe ono dusweru ụzo ta amakwa iphe. (Ẹtu 20:1).

Ndu eme mẹ atsụ atsutsu mẹ ndu ere iya erere bẹ Chileke tükowa nma ikpe. Lẹ Chileke sūkwaru; "Nchjoo ndu angushi mẹ ike; ndu bụ mkparawa l'agwa mẹ g'ọ shihu ike (Azaya 5:22). Nchjoo gube onye patarụ mẹ anụ nwibe ngu; nchjoo gube onye doberu nwibe ngu ekpemu mẹ; nchjoo gube onye

cheru nwibe ngu m̄e ọ n̄odu at̄s̄u iya at̄s̄utsu” (Habakuku 2:15) s̄uru: “Ọobujeru; ẹphe -n̄odu ab̄o iphe ẹphe ak̄p̄o ogu-mogu; ak̄p̄o une; ak̄u samba; aph̄u ụpyi; anḡu m̄e; echi mgb̄eka; ẹphe ewota ozi k̄ Chipfu nmaa phulaphula” (Azaya 5:12). T̄eme P̄olu s̄ukwapho: “Unu te ekwekwa ḡe e duru unu ghaa ụzo. Ndu ụrwuali; m̄e ndu agw̄o nshi; m̄e d̄u eri ogori; m̄e onye nwoke ejepfufe nwoke ibe iya ḡe ȳe l’iya kwaa ḡe nwanyi; m̄e ndu oshi; m̄e onye ẹnya pfurupfuru; m̄e ndu angughajeru m̄e ẹka; m̄e ndu evuje nvu az̄u; m̄e ndu ana nf̄u; ta ad̄ukwa g’ẹphe ha m̄e onye lan̄u, abah̄u l’ẹka Chileke b̄u Eze” (1 K̄rintu 6:9,10).

A ta t̄ukwa ẹgo l’anyi eme iphe ẹji l̄e mgboko-a. Mb̄u l̄e-a; iphe shigbaa l’uche amad̄u doru ẹnya. I h̄umaru ụrwuali; i h̄umaru eme ẹjo umere, rehuru erehu; i h̄umaru iphere abv̄u l’iphu; egwe ẹja m̄e agw̄o nshi; esephe opfu; m̄e eke-kash̄i onwonye n̄odu ẹkpa l’iche l’iche; ẹnya-pfurupfuru; m̄e anḡunuka m̄e; m̄e eri anḡu-sweshi iphu; m̄ewaro iphe d̄u ẹgube ono. Noo iphe shigbaa l’uche amad̄u. S̄ua; ḡe mu l̄okwa unu ẹka l̄e nch̄i ḡe mu l̄ohawaru iya unu; ndu eme nno ta abah̄ukwa l’ẹka Chileke b̄u eze. (Galeshiya 5:19-21). T̄eme P̄olu s̄ukwapho: “Unu ta nḡujekwa m̄e k’ọphu ọo-ts̄u unu at̄s̄utsu. K̄ele oomeje ḡe ndz̄u nemadz̄u b̄uru ọla-l’iswi. Ọ ch̄ikwa iphe unu e-meje b̄u g’unu kwe ḡe Unme d̄u Nso ji unu ẹhu.” (Efes̄osu 5:18).

Jiz̄osu mēebekporu bya ekua ndu ẹgu mini aḡu bya as̄u ph̄e: “Onye mini aḡu g’onye ono byapfuta iya bya anḡuta ọkpobe mini. L’onye woru onwiya ye ȳebe Jiz̄osu l’ẹka b̄e iphe ono, ẹkwo opfu Chileke pfuru ono a-v̄ukwa l’ẹhu iya, s̄uru: ‘Ọo l’ẹhu onye ono b̄e nggele ono, as̄oshi mini, an̄je ndz̄u ono a-d̄u’ ” (J̄ionu 7:37,38). T̄eme onye mpfuchiru, b̄u Azaya pfukwaaph̄o s̄u: “S̄ua; g’onye ẹgu mini aḡu bya l̄e nggele mini bya anḡuta; t̄eme g’onye enwed̄u okpoga bya bya az̄uta nri je eria; s̄ua bya agata m̄e z̄uta ẹra eswi ọphu i ti gudedu okpoga az̄u; t̄eme ọphu aswa ad̄udu iya.” (Ayiz̄aya 55:1). Jiz̄osu bya as̄ukwapho l’onwiya: “Obenu l’onye nḡuru mini ọphu b̄u ȳebedua n̄uru iya b̄e mini ta ȳidu ḡubaa jas̄u l̄e tututu l̄e m̄imimi. Noo l̄e mini ọphu ya a-n̄u onye ono

a-dūwa iya rọ l'ẹhu buru iya ishi nggele, anọje anwūshi mini, anuje ndzū ojejoje” (Jionu 4:14).

4. MBEPFU-AL IGA – Mbepfu bụ iphe oogoshi bụ akpū ẹhu akpūkpu; alophu iphe azū; mę eme mgbashī. B'ekwegekwe bę yęe mgbashī bụakwa iphe lanū l'iphu Chileke. L'onye ęnyiru bę ękw opfu Chileke pfukwaru opfu ẹhu iya sū: “Iphe gburu iya nū bū ęnyiru; kele ọ jikaru e gude ẹka iya see akanya. Ọ buru ijięnya iphe onye ọzo aduje iya mbọku mbọku.” (Etu 21:25,26). Sū iphe Jioshuwa pfuru unwu Izurelu bū: “G'ęnyiru anata alj ono ta adukwa unu.” Ndi phe bę menukaru ęnyiru; ęphe nọdu anọduje akpū ẹhu akpūkpu anata iphe kę Chileke. Ọle Jizosu sūkwaru: “Unu kpata ọzo shia ọzo dū kparagū bahū; kele aa-dū igwerigwe mee g'a bahū; ọle ęphe ta adūdu ike.” (Luku 13:24). Tęme ọ sūkwapo: “Eshi teke Jionu ọphu emeje baputizimu byaru bya eye nta-a bę Chileke shi goshita lę ya bū eze; ndu ọhogu iya shi teke ono meta g'ęphe gude k'ẹhuka kọshia ya; ndu ọkpehu nọdu eme g'ęphe bahū iya kę ẹhuka” (Matiyu 11:12).

Akpū onwonye akpūkpu l'iphe kę Chileke; ọzo akpū onwonye akpūkpu lę kę ndzofuta bę bū iphe ọonwutaje bū ọla-l'iyi. G'ọkposhije anyi epfu anū Chileke; tęme ọ nọdu akposhije g'i ti nyocha Opfu Chileke chofuta ihe, dū omi l'ime iya. Tęme ọ nọdu akposhi eketa iphe ọma kę Chileke, bū ọphu Chileke kweru anyi ukwe iya. Sū-a; ọ tọ dūdu iphe ọzo ọkpata gbaha l'oo-me g'anyi laa l'iyi. Gę Chileke epfuru ngu hoo haa arwo ngu arwo sū ngu jiko g'i woru obu ngu nū iya ntanū-a; g'ọ tọ bükwa mbọku ọzo; Obutuswe a-sū ngu te eyekwa ọnu g'i nükwa iya ya mbọku ọzo. E -menyaa nno l'jinwuhu. I tị natadū Kereshi. Ọphu i būdu onye Kereshi dzofutaru. Ole Chileke sūkwaru le: “Unme dū nsọ pfukwaru sū: ‘Teke unu nūmaru olu Chileke ntanū ọwa; unu ta kọ-chikwa obu unu gę ndiche unu phę shi kọ-chia ya teke ono, ęphe kwefuru iya ike l'echięgu; teke ono ęphe shi anọduje ahū Chileke ama onoya’” (Hiburu 3:7,8). Ọ dükpo ngu g'umadzu ole bę lawaru l'iyi ẹka ęphe apanūpho kę ndzofuta ono ala l'iphu l'iphu, bū iphe a makaharu l'ọo echele enwe eberu. Echele ta abükwa nkengu-o.

Ekwe mbe bẹ j maru lẹ ndu eme mgbashj egudeje iya eme mgbashj. Oo ya bụ l'iphe oogoshi l'ẹka-a bụ ipheji kẹ adakobe nshi g'ọ dzọo ngu haa adakobe Chileke g'ọ dzọo ngu. Ono bụru ipheji nkyā. Ọzoo egude ẹka l'ọo i -jee l'ẹja aagbavu iphe unu l'iya eme; l'ji-ka mma l'iphe eme ngu nū. L'i paru ọphu bụ ọkpobe Chileke-a, dzū ndzū-a paru haa. Mbū l'iphe e pfuru anyi bụ g'anyi kpọ-kubeje Chileke mẹ a nọdu ahū anyi ama ọzoo l'iphe eme anyi; ọzoo lẹ mkpamẹhu byaru anyi k'ọphu anyi amaẹdu ụzo eshishi iya; g'anyi gude Chileke ọphu dzū ẹka l'ọ ya a-dū ike yeru anyi ẹka. G'anyi ta ahashjiru iya iphe ekweru; ọphu anyi epfushi kẹ eje l'ẹja. L'opfu Chileke sụkwaru: “Ọo Chipfu bụ onye anọduje atuziru nemadzū g'oo-gude aha ọkpa.” (Ebvū Ọma 37:23). Tẹme Jiemusu dekwaphọ sụ: “?Ọ dūru g'unu ha onye iphe eme? Onye ono kukọo ndu e meru ọgerenya Chjochi g'ẹphe pfuru nū Chileke l'iphu iya. G'ẹphe gude ẹpha Nnajiuphu wūa ya manū l'ishi. Opfu, e pfuru nū Chileke bya ekweta l'oo-mee bẹ a-dzọfuta onye iphe eme; Nnajiuphu abya emee; l'ọ gbakerehu. Teke ọ bụ l'ọo ipheji bẹ o meru; aagwāru iya ya nvū. Noo ya bụ; unu kọshijeru nwibe unu ipheji unu; tẹme unu epfukwaphọ anūru nwibe unu Chileke; g'ee-me g'ẹhu dū unu guu. Opfu, onye pfiyberu-ẹka-oto pfuru nū Chileke bẹ ike dū l'ere ire” (Jiemusu 5:14-16). “Ekutse amadū te shidu l'uzo ẹnyanwu awawa; ọphu o shidu l'uzo ẹnyanwu adada; ọphu o shikwaphọ l'uzo ẹgu alj ọkponku. Ọo Chileke bụ onye ekpeje ikpe” (Ebvū Ọma 75:6,7). Ekemu Chileke tūru ụnwu Izurẹlū bẹ ọ sūru phẹ-a: “G'ọ tọ dūkwa onye a-hū nwa iya l'ọku lẹ ya gude iya egwe ẹja; ọphu ọ dūkwa onye ajije iphe; ọphu ọ dūkwa onye ejeje l' ẹja; ọphu ọ dūkwa onye agwọ ọbvū; ọphu ọ dūkwa onye eme mgbashj. L'iphe bụ ndu eme ẹgube iphe ono bụkota Chileke ndu eme ahūma” (Ẹkwō Ekemu 18:10-12). “Obenu l'iphe bụ ndu ono, bụ nkūta ụrwuali ono; mẹ iphe bụ ndu ono, eme mgbashj ono; mẹ iphe bụ ndu apharwūshi onwophẹ ẹphe l'ụnwanyi; mẹ ndu egbu nemadzū; mẹ ndu anọje agwaphe iphe; mẹ ndu abujeru; onye ọzo-nọdu adzū ụka l'ọtso phẹ ụtso; tẹme ẹphe nọdu adzū ụka l'onwophẹ; ndu ono g'ẹphe ha ta abahūdu l'obodo ono. Ọo l'azū iya bẹ ẹphe a-nọdu” (Ọphulenya 22:15).

Sua; unu te mejekwa kẹ maa; ophu unu ejejekwa l'ẹja ililekpọ; l'unu -kpowa iphe jee l'ẹja bẹ unu l'onye agbaru unu ẹja oḅu tukoakwaru dzekọo ẹka eme iphe ẹji. Ophu unu agbẹjekwa uswe nū iphe sū g'onye ozo jeru iya unu. Unu hakwaa ndu agba ẹja l'ẹphe a-turwukwa unu. Lẹ Chileke pfukwaru lẹkwo opfu iya sū: "Ọo mbedua bụ Chipfu bya aburu Chileke unu" (Livayi 19:31). Chileke sukwapo: "Teme teke ono ẹphe a-nodu epfuru unu sū g'unu je l'ẹja yee gūnu jepfu ndu eme kẹ maa; mby ndu aphū ophulenyā bya adzū tabataba. ?Tọ gbaduru gẹ ndu nweru Chileke ejepfufe Chileke phẹ? ?Denu g'j rju l'onye nwuhuru anwuhu l'a-gbẹ akọru onye dzū ndzū iphe? I -tọ nwẹhu g'i gee opfu phẹ hūma l'ẹphe te epfudu iphe Opfu Chileke epfu. Eshinu Opfu Chileke sūru: Teke ẹphe ezi ozi ophu yee ozi nkemu adakotaduru g'i maru l'iphe kparu iya nū bụ l'ọ tọ bụdu mu ziru phẹ iya; noo kele iphoro ta dudu phẹ l'ime; ophu okpobe opfu adudu phẹ l'ẹhu" (Azaya 8:19,20).

Nta-a, jigu nwedkwo-a bẹ Chileke epfukwa eyeru ngu. Ooku ngu sū g'izimanu ipheji ngu lwa ngu azū. G'i woru ndzū ngu ye iya l'ẹka. Obenu l'okpoma mbepfu aliga ono, dū ngu l'obu onoya anoduje akwaphu ngu sū ngu g'i ti kwekwa kẹ nta. G'i sukwa l'ọo e -mechaa. L'oomekwapho ndzū agū ngu sū: a maru i -woru ndzū ngu haaru Chileke: ÷tiji nwuhudunu? L'i wata epfu sū: "Bū gūnu bẹ ndibe anyi e-pfunaru mu-a mẹ ẹphe nūma lẹ mu watawaru kẹ Chileke? ?Būnaa gūnu bẹ onya mu phẹ e-pfu? mby mēkpo ndiphe mgburugburu? ?Ẹphe tee -pfugbudu mu nū l'opfu? ?Mby; ?mu -paru ogbo nkwa-a, anyi gbaru-a paru haa nta je ejeaha kẹ Chileke; mẹ iphemiphe ono mu l'ogbo mu anoduje eme ono; ?mu ta amadu iphe e-me nū? ?Ẹphe te epfugbudu mu nū l'opfu? L'jiparu ahūma uto haa. I ti hūmadu ẹku ono, kuru akuru l'ime Kereshi Jizosu ono. O too kwedu g'j hūma ẹhu guu onoya, dū iya nū onoya. Mby mēkpo ẹhu uto onoya; mēkpo ọdu biribiri iya onoya; mēkpo ndzū ojejeje onoya, bụ ẹhu uto jiru iya ejiji ono. liparu ahūma iphemiphe ono haa. Ọo-buerupho iphe, ji-nodu ahūma bụ iphe e-phu ngu iya nū; ozoo iphe ọo-la ngu mẹ iphe ji-hakota mẹ ọ buri l'i kweru gẹ Kereshi bata l'ime ngu. ligude atsū anwuhu ebvu kwaa buri ohu oḅu

g'i bụ iya. Ọle iphe Kereshi byaru ememe bụ g'ọ dzofuta ndu shi eshi ọpflu a nwuru phẹ buru ohu; opfu l'ephẹ atsu anwuhu ebvu (Hiburu 2:14-15). Iigude alaphu azu azu jasu ọkpoma eshihu ngu dūngudungu g'ekwe mbepfu aliga.

5. AGU – Agu bụ anu, eme ena bya aburu anu du ejo ehuka. Iphe ejije okpoma amadu bu ndumashi; me ehue-eghu me okpoma enwu oku. O buru iphe ono akpaje egburu ochi. Obujeru teke i jeru g'i sede onwongu me i buru onye okpoma enwu oku o to kwedu. I -mee nta mee imo; o to kwedu; gbiriri jasu oo-gbanwuhu oku g'ọ gbanwuhuje. O kakwaru ngu ree g'i kweta l'onoo egube iphe unu l'iya eme. Oo ya bu g'ijiyakwa nu akaru Jizosu g'ọ dzoo ngu. L'opfu Chileke sukwaru: "G'ehu te egbukwa unu egbu" (Mbulembu 45:5). O sukwapo: "Ta vujukwaru iya ovuma; ophu o ghujekwa ngu egbu! G'ọ to rwujukwa ngu l'ehu; anonyi i mee ejo-iphe" (Ebvu Oma 37:8). "Ijiyena kakwa ehue-eghu aburu ejo ugu teme o kakwa iya pho aburu ejo-iphe" (Etu 27:4). "Ta abukwaru onye obu-oku. Abu onye obu-oku bukwa ngu eme eswe" (O-zi-iphe 7:9; 11:10). "Unu tuko ehue-eghu haa" (Kolosu 3:8).

Ndu arwuhu me ndu a tsu ebvu enya abujeru ephẹ gbeshi ephẹ eje angwa mee g'ephe adu ike mee iphe adudu ree; ozoo g'ephe adu ike melata iphe e meru phẹ. Obenu le "ephe anoduje angu mee, bu eru agwo l'onwiya" (Ekwo Ekemu 32:33). Emelata iphe adujekwa obu, eme iphe ree. Obenu l'oo Chileke bu onye emelatajeru anyi iphe e meru anyi. Le Jizosu pfuakwaru su: "Yee nemadzu ibe ngu obu g'i yeru onwongu." O bya asukwapo: "Yekwapo onye opfu ngu obu." Chileke kwekwaru anyi ukwe le ya a-guru anyi nvu l'ipheji anyi; ole o kwa me anyi nodu agujeru ndu ozo nvu l'ophu ephẹ meru anyi. Nemadzu -mee ngu iphe egbu k'ophu jiguru iya aphu; k'ophu i ti pfudu opfu eyeru iya; ono tukokwaru buru ejo-iphe i nodu eme iya Chileke. Iphemiphe, akpaje ugu ekere ta atukodu buru l'okpoma amadu be o shi. Nokwapo g'okpobe ehue odu guu e-shi l'okpoma amadu me a nodu achọ ge ehue odu guu obu nriberu.

6. **AGWO** – ?Tọ bụdu agwo ghopyaberu Adamu yee Ivu l'ugho le mgbabu Edeṅu? ?To gudedu egube ono l'okafu phe ophu ephe le Chileke anohedu ntse, ephe shi nodu? ?Tọ bụdu Nsetanu, bu iya bu Ojozi ono, shi l'igwe daa ono be wataru ejiru Adamu yee Ivu ijiṅnya g'o levuerupho l'oo ephe l'a-buru eze k'eliphe-a l'ophu? Mbụ; wata phe ejiru ijiṅnya opfu l'o humaru l'ephe le Chileke be du le ree; l'oobya anochia enya Lusifa. Nsetanu gude ijiṅnya je achaharu phe idzu uto ephe e-shi laa l'iswi onoya. E mechaa iphe o tuperu ree g'o tuperu iya. O mebyia eguru o du le ree ono, ephe le Chileke du onoya. O mebyia mebyia ndzu phe. O kwapho udu ijiṅnya ono aduje l'obu ndu o hajeru du ntanu. Ephe -huma le nwibe phe be ehu du guu ephe ejaharu iya ijiṅnya. Nokwa g'o gude eze ono bu iya kacha amaru iphe; mbụ Solomonu su le: "Ijiṅnya be bu g'ime ilu dube eji-a bu g'o du" (Ebv Solomonu 8:6). Oogudeje ejo oriri wobata l'okpoma amadu g'e gude mebyia ehu ke ndu ozo. O buru iphe ono akpaje ekere. Ndu ndu egube iphe-a kacha shi bu le ndzu nwoke yee nyee ya. Wafua l'onye-a be unu le iya nweru iphe unu chiru idzu eme; mekpọ igwerigwe iphe ozo nemadzu eme ememe le ndzu iya. Oosetaje opfu me ndumashi bya echie l'echilabo g'ee-shi g'ookpaka ehu ndu ono. Mbụ je akpaa le ndu ejeru Kereshi ozi me ndu ahajeru ezi opfu Chileke; me ndu iphe bukpowa ozi phe bu g'ephe pfuje opfu Chileke; ndu ono be a ta gufukwaru. L'i yemiru ke Chileke ishi egube ono ta akpashijekwa g'ijiṅnya ono ta abata ngu l'obu me Chileke gude onye ozi ibe ngu jeaha ozi shi k'ophu o gbẹ akapyabe ngu enya akapyabe. Iphe lanu ephe e-gude dzoo onwophe buepho le ephe kweru ge Chileke gude Unme du Nso nkiya gude leta phe enya. Ge Chileke mee ge ephe yee nwibe phe obu okpobe eyeye. Noo eyapho bu l'ephe emekota iya. Teke o dumeka eguru ozi ono, ephe ejeru Chileke ono aburu iphe Nsetanu e-gude ijiṅnya mebiya.

7. **ẸWO** – Ewo b'unu maanaru-a l'eka yebedua akpa nri bu l'alj. Iphe yebedua akpa eka ama bu uworo waa eyenuka enya l'okpoga. Unu maanaru l'o kwa eye enya l'okpoga be bu eka iphemiphe, bu ejo-iphe futaru (1 Timoti 6:10). O nweru ewo, a humachawaru le alj ndu Konggo, gude l'ephe humaru eka

unwehu dụ shi ẹphe ria unwehu ono jasụ ẹpho gbawahụ phẹ. Onye ẹkpiri bẹ ta adujedu ike saa ẹka yeru onye adudu g'ọ dụ iya ẹka. Iphe ọnojeephe ese bụ ge ya tuko ẹku, kuru l'eliphe-a nwekotaru nwekinyi iya. Ophu ọ kpadu ishi me ya eme iya l'uzo, pfulu oto to to budu iya. O zohaa l'eku ke eliphe-a l'e-mecha gbaa ẹgba; mkpu atapyashia ya. Le Jizosu gudekwa onu iya su: "Unu ta kpakwa ẹku kuberu onwunu le mgboko owa-a; ẹka ọo-gba ẹgba teme mkpu atakashia ya; teme ndu oshi ejekwapho egwee ya. Unu kparu ẹku unu doberu onwunu l'ime igwe; ẹka ọ to gbadu ẹgba; ophu mkpu atakshidu iya; ophu ọ dudu ndu oshi eje iya egweta. L'ọ kwa ẹka ẹku ngu, kacha ngu mkpa no be obu ngu nokwapho" (Matiyu 6:19-21). ?Bu gnu kparu iphe Ekanu yee ndibe iya laru l'iyi? To budu l'ọo l'ẹphe yeru mkpola-ochaa yee k'ododo enya yee mkpuma, aswa du; me uwe? (Jioshuwa 7). Teme Jiudasu Isukariyotu, bu onye lanu ndu etso Kereshi Jizosu swigbua onwiya opfu l'o gude le ya yeru enya l'okpoga woru onwiya mee onye gbaru Nnajiuphu iya ye g'e gbua. Sụa: ọ to bukwa okpoga bu iphe du ẹji; ophu ọ bukwa mkpola ododo. O kwa iphe du ẹji obu bu eye okpoga enya, bu iya bu iphe obu jiru amadu obu atu ke wopfuwopfu.

Aguta aguta unwoke me unwany; nemadzu g'ẹphe aduhabe me ẹka ẹphe shi; ẹka ẹphe shi bu iphe ẹphe gude emebyi ndzu phe me ndzu ndibe phe l'ophu bu ejo ẹhu anmanma g'ẹphe e-shi daa ẹku mgbolanu. ẹphe anoduje ada gburugudugu achị oke okpoga mbyieka mbyieka g'ẹphe eshi zugede iya. ẹphe eje anodu l'eli inya jeshia ego oso g'ee-shi g'ẹphe nweru oke okpoga. Iphe akpaje iphuru me egburu ochi me aswigbu onwonye bu l'oggu onye-a enweru iphe ge ya b'eje ozi. Eye okpoga enya me ẹkpiri bẹ nwekwaru ikpoto iphe yee ya bu iphe lanu; du ge l'onye-a be oggu g'a su l'epha iya ede girigiri; l'ooyee enya l'ono ya. L'onye-a be oggu g'asu le ya du okpogu; l'ooyee enya l'onoya. L'onye-a be oggu ge ya buru onye achị ndu ozo; l'ooyee enya l'ono. L'onye-a be oggu g'ọ buru iya be ike ke okpoga kpakoru l'eka; l'ooyee enya l'ono. Ooya bu ge ya e-shikwanu nno eripya unwogbee. L'onye-a be oggu g'a suje l'oo ya bu ishi ke Chiochi, du egube pho waa ophu du egube pho; ẹhu anmanma ke ẹpha

Chịochi aka anma onye ono l'ẹhu eme l'ẹpha Chileke: Iphe bukpowa onye etso Kereshi ophu oomedu iya g'ẹphe emeje iya lẹ Chiochi nkiya l'ọosu l'onye ono ta abudu onye ke Chileke (Maku 9:38). Oke Jizosu pfuwaru su: "Unu tokwa ẹhu zehujeru iphe bukpo iphe akpataje eye ẹnya l'ẹku mgboko-a; l'okpobe ndzu nemadzu te eshikwa l'ẹku, o kpataru akpata; g'ọ hahabe" (Luku 12:15). L'owaa bukwa g'a koru ako onye eswe ono nweru iphe ono ya. A suru-a: "O wataru phe anmaru etu opfu su: Nwoke lanu, nweru iphe koru opfu; kpata iya iphe ha shi. O bya araha l'egomunggo su: '?Denanu ge ya e-me iya g'ọ to duedu ẹka aa-kube iphe-a?' Su: 'Ya e-me iya egube-a. Ya a-phoka oba iya phoribebaa iya g'ọ ka ọsa; l'ọo-buwaruro ẹka ya a-kube mebyi iphe iya me iphe ya nweru enweru.' Noo ya bu; ya asu: Ndzu iya; iphe kwewaru ngu; ọwa bukpowa iphe a-suru ngu eri apha du igwrigwe; tuta unme nta; ria; ngwa g'ẹhu tsoo ngu utso! Oke Chileke suru iya: 'Onye eswe; ẹnyashi-a be ji-ha ndzu ngu ono. Iphemiphe-a, i doberu onwongu-a; ?bu onye e-ri iya?' Noo g'onye akparu onwiya ẹku ophu o dudu iphe o bu l'iphu Chileke du b'ono." (Luku 12:16-21).

Noo g'o gude Jizosu su: "?Bu gunu bu urwu, nemadzu ritaru me o nwekotachaa iphemiphe, no le mgboko-a; tuphakwanaa ndzu iya? (Maku 8:36). Oo ya bu; Jizosu su ndu etsoje iya nu: "Noo iphe ya gude su: Unu ta kushi photophoto g'unu e-me ndzu unu: k'iphe unu e-ri; ozoo k'ẹhu unu: k'iphe unu e-ye l'ẹhu. Unu chochia ẹka Chileke ku Eze! Oo ya bu; ipemiphe ono a-buru iphe ee-yekwaru unu eyekwa. L'ọ kwa ẹka ẹku ngu, kacha ngu mkpa no be obu ngu nokwapho" (Luku 12:22-34).

8. NSETANU – Nsetanu bu iya bu nna ndzumuka, aadzuko adzudu me nna ndu adzu aka g'ẹphe ha. O buru iya bu onye akpaje g'e mee iphe bukpo iphe eji eeme ememe; bya abukwaru iya pho bu onye ishi l'ime okpoma amadu. Lẹ Jizosu pfukwaru su: "Unu bu unwu Obutuswe. O buru Obutuswe bu nna unu. Iphe du unu ree l'obu buru g'unu e-me mee iphe du nna unu ono ree. Eshikpo le mbulembu

b'ọ bụhawa mgbugbu-madzu. Eka iya ta dujuduru l'irelanu; kele o to dudu irelanu, du iya l'onu. O -dzua uka b'a mawaru l'oo iphe gbaru egube onye, o bu b'oome; noo l'ọ bu onye ntuphu-ire buru nnaji uka l'onwiya" (Jionu 8:44). O kwapho g'uka, ha shi dube eji bu g'ophu ha nwanshi du. Uka buepho uka m'obeta o ha i ha agha. O duru uka ophu bu epufufu b'eepfufe iya. O duru ophu edeje l'ekwo; o dukwarupho ophu bu l'umere b'aanoduje eme iya. Onye bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu bukwa onye ntuphu-ire. Noo kele onoduje eme g'o bu iphe o budu. Chileke ta abyadu adzu uka. Ophu okpobe onye ke Chileke adzukupho uka. (Tayitosu 1:2). "Teke anyi suru l'anyi l'iya tugbaru onwanyi; l'eka anyi no l'ochii; bukwa uka be anyi adzu; teme ophu anyi enwedu irelanu" (1 Jionu 1:6). "L'iphe bu ndu ono, bu nkuta urwuali ono; me iphe bu ndu ono, eme mgbashi ono; me iphe bu ndu ono apharwushi onwophe ephe l'unwanyi; me ndu egbu nemadzu; me ndu anoje agwaphe iphe; me ndu abujeru: onye ozo -nodu adzu uka l'otso phe utso; teme ephe nodu adzu uka l'onwophe; ndu ono g'ephe ha ta abahudu l'obodo ono. Oo l'azu iya be ephe a-nodu" (Ophulenyia 22:15). Ndu gude ntuphu-ire agba ekebe be du Chileke ashj. Teme ndu adzufe uka dukwa iya pho ashj. (Etu 6:19).

9. KPOKPODE – Iphe ozo bu kpokpode. Iphe kpokpode epfu ama eka bu l'iphe onyemonye arj l'obu iya. Ole l'eka-a be bu iphe oopfufu opfu iya bu oriri ophu rwuhuru arwuhu teme o buru ophu du eji; mbu mu -bya e-pfu mu asu l'ọ nwuhwaru anwuhu opfu l'onye ono menukaru iphe eji. Mbu egomungo agbawa iya ochii k'ophu oolekebeje enya eme iphe, o machacharu l'ọ du eji. O -mechaa ya o to tsuedu iya obu mini ke egube iphe ya meru. Egube ejo egomungo ono nweru teke ononyaa l'oodaa jii nweru teke ononyaa l'oomeaha ungara. Oo iphe o to gbaduru ke eye onu be ooyeje onu; o -be l'iphe o gega eye onu l'ogobaa ya nkuchi. Onoduje erebuta nemadzu anu ge mgbuguru igwe, a huru o chaa achacha l'oku. O tukowaru iphe bu okpobe egomungo tuphaa; ophu o duedu iphe erwuje iya l'ehu. Noo kele o to kweedu l'iphe ono, o shi kweta ono bu eviya. O watawaru angaru ndu ejo nzi nchi. Nta b'iphe onye ono angaru nchi

būwa iphe ẹjọ ọbvu ezi. Ọ watawaru adzū ụka bya abụwaru tūko-l'ẹhu-atūko-l'obu. (1 Timoti 4:1,2; Hiburu 10:22).

10. ẸNYA CHILEKE – Akpuru ẹnya Chileke atūkoje iphe bukpo iphe, eme l'ọkpoma amadū hūmakota. Ọ tọ dudu iphe eedomikọtaje edomi l'ẹnya ono, eke iya shishi onoya. Noo g'ọ gude ọ nọdu amajeru iya amaru bya ahūmakwa iya phọ ahuma; mbū iphe ono ọkpoma arị ariri mẹ ọphu ọochi idzu ememe. Ọ tọ dudu m'obeta ọ buru l'abalj-ishi bẹ i meru iphe ẹji ngu ọphu ọ hūma ngu. Ọphu ọ dudu m'obeta ọ buru l'ime ẹgbudu b'j nọ eme iya; ọ hūmajekwa ngu phọ. Teke ọ bụ l'ime ẹnu b'j bahuru je anọdu eme iya ọ hūmajekwa ngu phọ l'ẹka ono. Ọ tọ dudu ẹka ji-nọdu mee ya g'ọ tọ hūma ngu. Noo g'ẹnya Chileke aduje l'ẹka anyi nọ b'ono.

11. ỤNWU ICHEKU ỌKU – Ụnwu icheku ọku ono, nopheru obu ono mgburugburu ono nochiru ẹnya n-yemobu, Chileke yeru ọkpoma eme iphe ẹji. Chileke bẹ iphe ẹji dū ashj bụ eviya ọle o yelẹrua amadū obu; k'ọphu bụ l'ọ tọ dudu iya g'asū l'onye iphe ẹji nwuhuru. Iphe dū iya ree bụ g'izimanu lwa onye iphe ẹji azū g'ọ bya anoduru iya ndzū. Iphe Jizosu byaru bukwa g'ọ dzofuta ndu iphe ẹji. Onye lanū bụ onye iphe ẹji gbanwee bẹ ẹhu uto apajẹ ẹka l'ime igwe. Ụnwu akpuru icheku ọku onoya epfukwaphọ kẹ mee Jizosu Kereshi. Ọo ya bụ: "Nwaturu Chileke ono, bụ iya wuchafuru iphe ẹji ndiphe l'ọphu ono ya."

12. OJOZI CHILEKE – Ojozi Chileke bụ iphe ọ nochiru ẹnya iya bụ Opfu Chileke. Chileke gude Ojozi iya eme gẹ ya e-me pfuru opfu nū nwoke ono, iphe ẹji kapyabẹ ẹnya ono; mẹ nwanyi ono iphe ẹji duphuwaru onoya. Iphe Chileke eme bụ g'ee-me g'izimanu iphe ẹji onye ono lwa iya azū gẹ Chileke eyee ya obu.

13. NDO – Ndo bụ iphe, eegudeje maru Unme dū Nsọ kẹ Chileke, bụ iya bụ Unme kẹ irelanū ono, bụ Unme, emeje gẹ amadū maru teke o meru iphe ẹji; waa teke ọ pfuberu-ẹka-oto; waa teke ikpe nmaru iya. L'ẹka-a bẹ Unme dū Nsọ

ono nọ l'azụ obu nwoke ono. Ọ tọ nọdu iya l'ime obu. Noo kẹle ọ tọ nọjedu ẹka iphe ẹji dụ.

Teke ọ bụ l'iphe-a, e seru l'ẹka-a, bụ iya bụ ọkpoma amadụ-a bẹ dọpho g'ọkpoma nkengu dụ; ọ gbaru g'i raku Chileke l'ẹkwa. Cheberu iya obu ngu onu g'iphoro kẹ opfu iya ono chaa vaa l'ime iya. Kweta kẹ Nnajiuphu ono bụ Jizosu Kereshi; aa-dzọfuta ngu. Ọ dụ Chileke l'uche. Mbua; o kweru ukwe sụ lẹ ya, a-gbanwe ẹjo ọkpoma ngu ono; nụ ngu ọkpoma ọphúú bya anụkwa ngu phọ Unme ọphúú. Ono bụ l'iphe esese kẹ obu bẹ e seru iya goshi.

IPHE ESESE K'ĘBO

Iphe, e seru l'ẹka-a bụ iphe, oogoshi bụ obu onye izimanụ iphe ẹji iya iwaru azụ k'ọphúú; ọ ghawa umere; watawa achọ Chileke. Ojosi ono, pa nkogo ono bụ iya bụ Opfu Chileke, bụ ọphu Pọlu deru l'ẹkwo Hiburu sụ lẹ: "Opfu Chileke dzụkwa ndzụ bya eme ire. Ọ kakwa ogu, atsụ akpatiphu labọ atsụ nkọ. Ọotsushi nkọ ike; k'ọphu ọosujaje nemadzụ surwua mgbaka ọkpụ yẹ ụmi iya; mbụ surwuchaa ẹka obu nemadzụ nọ; uche iya nọdu iya. Ọovofutajechaa ihe, nemadzụ arị mękpọ gẹ nemadzụ gbaru l'ime obu iya" (Hiburu 4:12). Ọo Opfu Chileke bẹ nyataru iya lẹ "Urwu iphe ẹji bụ anwuhu" tẹme o pfukwaphọ sụ lẹ "iphe, duru onyemonye bụ l'onyemonye nwuhufutaje akpọ lanụ; ọ nwuhuchaa; iphe ọzo, e-mefua nụ bụ lẹ Chileke e-kpe iya ikpe" (Hiburu 9:27). Oke-iphe onye iphe ẹji yẹ onye bụ ekwegekwe l'e-keta bụ alị maa; ẹka ọku iya enwu g'ọku nshegbe.

Sụ; Ojosi Chileke ono pa okpokoroko ishi l'ẹka ọphuu. Ono bụ iphe, o gude eme g'o nyataru onye iphe ẹji l'onwu swiru anyi g'anyi ha. Onyemonye l'anwuhufuta anwuhu. Ogwehu anyi-a, ama ntumatu-a; anyi akwa ngwa bya azụ iya lẹ nri bya emema iya emema; bya emekotaru iya iphemiphe g'ee-shi g'anyi meberu iya iphe l'agụ iya nụ-a; l'e-mecha nwuhu ujiku lanụ. Ọ -nwuhuchaa l'eelia ya; l'ọ nọdu l'alị rehu; mgbashiride abya avụ ya kpatakpata. Obenu l'obu anyi mę maa anyi l'a-nọdu ndzụ ojeje. Ọ buri iya e-mechaa jee

ikpe l'iphu Chileke.

Sua; iphe, e seru l'eka-a l'egoshi anyi onye eme iphe eji l'eka o wataru anu Opfu Chileke; bya eghebewa okpoma iya onu ke ge ya wata eye Chileke obu. O guhawaru obu iya ghebe onu ge n-yemobu ke Chileke wata acha vaa l'obu ono, shi gbahu tsukiriba onoya; mbu obu ono, bu iphe eji iya ejiji onoya. Iphoro ke Chileke bya abahu l'ezulo iya ono je achia ochi pho oso chifu. Le teke iphoro ke Chileke bataru be ochi lufufutajekwa. Iphe eji ono, unwu anu pho nochiru phe awufukota.

Noo g'o gude mu su gube onye agu iya nu; jiko kwe ge Jizosu bata ngu l'obu. Kwe g'o bata l'oo ya bu iphoro ke unwu eliphe. I -kwewa o bata be ochii l'a-bvu ngu l'obu; iphe eeme l'ochii abvu. Iphemiphe ono, a gushiru l'iphe ono, e seshiru l'eka ono l'abvu. Le Jizosu sukwaru: "Oo yebedua bu iphoro ke ndiphe; onye bu onye tsoru iya nu ta byadu eje ije l'ochii; gbaha iphoro ke ndzu be a-nodu iya l'ehu" (Jionu 8:12). Iphe lanu, ii-maru bu l'i ti byadu adu ike chifu ochii, du ngu l'obu nweka ngu. Ophu eemedu ono ke l'a maru iphe. Iphe kakota npe ememe; bya aburu iya kakota aburu okpobe iya; bya aburu iya kakota egwegwa bya akakota ire buru iya bu uzo lanu, ii-me iya kpoloko bu g'i kwe ge Jizosu bata. Jizosu ono be i maru l'o bu iphoro l'onwiya. O -batawa ochi onoya, bu iya bu iphe eji a-bvube. Onwa yee kpokpode ahajeru eyeru anyi eka eje l'enyashi me ochii nodu agba. Obenu obujeru; anwu -wawa ochii aburu byee yee unwu iphoro, shi du iya l'ime. Oo Jizosu bu enyanwu ke apfubekoto. Teke o bahuru l'ezulo ke Chileke le Jierusalemu be o tukoru ndu agbanwe okpoga me ndu ere eswi me ndu ere ndupfu toko chishicha. O bya eworu okpoga ndu agbanwe okpoga woru wushia. O su phe: "?Unu ta madu l'e deru l'Ekwu Opfu ke Chileke le Chileke suru: 'Ulo iya be ee-kuje ulo, aa-noduje epfu anu iya.' Unu bya eworu iya eme ulo, ndu ana nfu edomiye onwophe" (Matiyu 21:13). Oo obu ngu be e meru g'o buru eze-ulo ke Chileke. Iphe du Chileke ree bu g'o buru iya eburu. Ocho g'o mee ya g'o du ubvu l'enya; l'ooyejia ya iphoro eyeji; eye obu eji iya waa eh u tso. Iphe Jizosu byaru ta abulekwa

g'ò g'uaru anyi nvù kpurumu; ò byafuuru anyi adzofuta l'eka iphe eji ophu turu anyi gburumu swiswi-a." Oo ya bu teke nwa ono meru unu g'unu ta abuhe ohu; to b'udu iya bu l'otowaru unu l'egbu okpobe atoto" (Jionu 8:36).

IPHE ESESE K'ETO

Iphe, e seru l'eka-a l'egoshi anyi obu okpobe onye kwetaru gbanwewaa okpobe agbanwe. Onye izimanu iphe eji iya lwawaru azu. Nta b'ò humaru g'iphe eji iya habe shi bya ahuma g'ò dube eji. Mbù iphe eji iya ono, bu iya be Jizosu nwuhu-doru onwu, ò nwuru l'eli oswebe onoya. Obojueru; ò -nodu ele eli oswebe onoya enya; mbù oswebe ono, Ojozi Chileke yee opfu Chileke goshiru iya onoya; l'ogbawashi iya obu agbawashi. L'oorwua ya l'ehu okpobe erwurwu; aphù eji iya obu; l'ootaaha onwiya uta ikpoto iphe eji ono, ya shi eme onoya. Teke ò byaru bya ahuma egube ge Chileke yeru iya obu; mbù n-yemobu ophu Chileke shi l'ehu Nwa iya goshi; n-yemobu ono agbawashi iya obu agbawashi; kelekele me ò wata iya erwu l'ehu le Jizosu Kereshi bu iphe, ò byaru bu ge ò safu ikpoto iphe eji ono, o meshiru onoya. L'ò kwetaru je anwuhuchiru iya onwu l'eli oshi ono, bu ndu a turu onu be aakpopyabeje iya ono.

Okpobe opfu ono, e pfuru su le Jizosu b'e meru iphe iphere bya ekpube iya okpu obvu; bya akua ya ngga ehueghu ehueghu l'okpa kua ya ya l'eka ono; ò kpuru l'eli oswebe nwuhu l'iswi ehue iphe eji anyi ono; egube opfu ono be onye iphe eji, izimanu Iwaru azu anumaje l'oorwua ya l'obu okpobe erwurwu. L'ogba-nwee obu iya bya agbanwee ndzu iya. Teke ò wataru agu Opfu Chileke ono, oohumaje onwiya g'onye enyo onyo onoya; l'okaba anyata ge ya shi noduberu Chileke enya. L'onyata ge ya gude pharwushi-bewaru ekemu, Chileke turu. Aphù abyaru iya; mbukwa okpobe aphù, ophu shi Chileke l'eka abyaru iya. Teke ò byaru bya eworu obu gheberu Chileke onu l'iphu iya; wata akwaru Chileke okpobe ekwa gude goshi iya le ya maru l'iphe, ya shi teke l'ama meta be du eji; Jizosu akpo-kubeaha ya ntse teke ono. Noo teke n-yemobu ke Chileke me ehue guu ke Chileke

awata iya abahụ l'obu. Mę ọ wataępho arịta lę: "mee Jizọsu, bụ iya bụ Nwa Chileke asafukotaje anyi iphe ęji, anyi meru g'ọ ha" (1 Jịonu 1:7). Lę: "Chileke anọduje ndu daru ụkpa l'ime obu ntse tekenteke. Ndu obu phę tsuru gworigwori bę ọodzofutaje." (Ebvụ Oma 34:18). Tęme Opfu Chileke sụkwapho: "lę yębe Chileke egudeje obu imemini ele onye ono, wodarụ onwiya alj bya egheberu iya obu ọnu ęnya; mbụ onye ono, abujeru ọ -nụma Opfu iya ęhu aphụhu iya kpakpakpa" (Azaya 66:2). Unme dụ Nsọ kę Chileke atoje nwęhu arwę iya opfu Jizọsu arwęwe lę nchj sụ iya: "Nwa mu; shihu obu ike; l'iphe ęji ngu b'a gụwaru ngu nvụ g'ọ ha." (Matiyu 9:2). Teke ono, ọ nọkwadu-a ele ęnya l'eli oswebe onoya; yę lę mee ono Jizọsu gbashjru l'eli oswebe onoya; l'ọobyanya ekweta sụ l'iphemiphe ono bụkota l'iswi ęhu iya b'e mekọtaru iya. Noo teke ọowataje amaru l'e ziwaru iya ivu iphe ęji ono, o shi vuru onoya. Noo kęle Jizọsu vutawaru iphe ęhuka anyi bya atukowa aphụ anyi gege agụ vuta. L'ọobyanya amaru lę "e mekaru iya iphe bya echibashja ya ęhu ọnya opfu l'anyi meru iphe ęji; Ọle Chileke woru iphe ęji anyi g'anyi ha woru boo onwiya" (Azaya 53).

Unme dụ Nsọ kę Chileke mę n-yemobu kę Chileke b'abyaję anochia obu, a saru o gbufu pemu. Teke ono o gude ekwekwe, o kweru ele Jizọsu ęnya l'eli oswebe ono; l'ogbe teke ono l'oodoo ya ęnya l'ime obu iya lę mee Jizọsu bę mewaru iya g'o nweru onwiya; l'ęka iphe bụkpo iphe ęji g'ọ ha. Mbụ mee Jizọsu ono, bụ Nwa Chileke. Nta b'o dowaru iya ęnya l'onye wowaru onwiya ye Jizọsu ono l'ęka ta alaędu l'iyi; oonwechiaru ndzụ ojejoje (Jịonu 3:16). Kęle Jizọsu "bę gbashjkwaru mee ya; gude gbata anyi; tęme ọ bụkwaru iya phọ bụ lę Chileke agụaru anyi nvụ l'iphe ęji anyi. Sụ; ezeiphoma ono bụru iphe ọma, kwatakpọoru paa ęka b'o meęberu anyi ęgube ono" (Efesọsu 1:7). Ęjo-iphe ono, anọduje agụ ogwęhu anyi agụgu onoya hawaru iya nta. Nta b'ogushiwa iya ike aburu onye dzuru Chileke ndzụ bya ęjeru Chileke ozi; mbụ onye ono vuru ụzo yee anyi obu. Nta b'ọ gwọberu eye iphe kę mgboko-a yę mgboko l'onwiya obu; ọ bụwaru Chileke b'ọ yeru obu; yę iphe kę Chileke.

L'iphe-a, e seru l'ẹka-a b'anyi humaru l'unwu anụ ono, no-chiru ẹnya iphe ẹji ono nọwa l'azụ obu iya. Ọle a makwaru-a lẹ Nsetanu b'ọotsukpo l'ẹhu aha akahụ ụlo iya onoya. Nta b'ọobakwa ẹnya l'azụ lẹ ya e-mecha la azụ l'ụlo ono. Noo g'ọ gude Nnajiuphu, bụ Jizọsu nọdu alọrụ anyi ẹka lẹ nchị sụ g'anyi che nche pfuru nụ Chileke k'ophu anyi a-pfuchi Obutuswe ụzo g'ọ gbakwanaru anyi ọso.

IPHE ESESE K'ENO

Iphe, e seru l'ẹka-a bụ iphe, oopfu opfu iya bụ kẹ onye kẹ Kereshi ẹhu dụwa guu ọkpobe adudu. Ọ bụ onye e gudewa anwuhu, Nnajiuphu anyi, bụ Jizọsu Kereshi nwuhuru gbafuta o nweru onwiya. Lẹ yẹbedua bẹ "ta yikwa baa aba k'iphe ọzo gbaha k'oswebe Nnajiuphu anyi, bụ Jizọsu Kereshi. L'eshi ọphu ọ nwuhuru l'oswebe bẹ iphe kẹ mgboko-a ta dukwa iphe, ọ bụ iya; tẹme yẹbedua dukwapho g'onye nwuhuru anwuhu l'iphe kẹ mgboko-a" (Galeshiya 6:14). "Kereshi l'onwiya bẹ vutawaru iphe ẹji, anyi meru g'ọ hakọta l'ẹhu onwiya teke ono, a pfugburu iya l'oswebe onoya. Iphe o gude vuta iya bụru g'anyịbedua adu gẹ ndu nwuhuru anwuhu l'ẹka eme iphe ẹji nọ. Gẹ ndzụ, anyi anọduchia aburu iphe a-nọdu egoshi l'anyi bụwa ndu Chileke guru lẹ ndu pfuberu-ẹka-oto l'iphu iya" (1 Pyita 2:24); mbụ l'ọ bụwa onye kẹ Kereshi, bụ a -bya l'iphe kẹ mgboko-a bẹ ọ dụwa gẹ onye a kpọyaberu l'eli oswebe. Nta bẹ ekemu a tūru nụ anyi bẹ sūru-a: "unu hakwa Unme Chileke g'ọ goshije unu ụzo. Ọo ya bụkwanu g'unu ete emejeedu ẹjo-iphe, agugba unu" (Galeshiya 5:16,25).

Iphe e keyyabẹru Nnajiuphu, bụ Jizọsu teke e chiru iya iphe bẹ e secharu l'ẹka ono. E yefuru iya uwe iya bya ekeyyabẹ iya l'iphe chia ya iphe. Ẹchachi ono, e chiru iya ono bẹ e secharu l'ọkpoma nwoke ono. Ọo l'iswi ẹhu anyi; opfu l'anyi meru iphe ẹji meru g'ọ gude e chia ya iphe ono. Noo kẹle: "E wotaru ẹchachi, e gege echi anyi chia ya g'ee-shi g'ẹhu dū anyi guu." Herọdu yẹe ndibe iya gude iya mee iphe ọchi. Mbụ ẹphe chichaa ya iphe bya eworu okpu obvu kpube iya l'ishi. Ẹphe woru ẹguru okpu eze e meru lẹ mkpọla-ododo e gege ekpube iya paru haa bya ekpube iya okpu eze ọphu

e meru l'obvu. Bya aparu mgboro woru dee ya l'ekutara; su l'oo oshi ndu eze apaje l'egoshije l'ephe bu eze. Ephe bya awata iya eburu iphu l'ali eziru iya opfu asuje iya: "Ndzu dukwa ngu eze ndu Jiu!" Ephe bya awata iya agbu onu mini l'iphu bya anata iya mgboro ono ephe deru iya l'eka ono bya egude kukppshiahaa ya ishi. Ephe meebekpoe ya pho iphe iphere onoya; meebekpoe ya pho omeliwe ono bya eduta iya jeshia akupyabe l'eli oswebe.

O duru ikpoto ndu kuru onwophe ndu ke Kereshi, anje epfuphe anu Chileke l'ulo Chiochi. Ephe nodu anoduje eri nri du no ke Nnajiuphu. Bya anodujekwapho agu ebvu ke Chileke; ole ephe gude eme iphe eji akpopyabe onye ndzota phe l'eli oswebe tekenteke. Le Jizosu pfukwaru su le: "O to buebekwa g'a ahaje eeku iya Nnajiuphu; Nnajiuphu; bu g'aa-ha bahukota l'eka Chileke bu eze. Onye a-bahu iya nu buepho onye meru iphe du Nna iya, bu l'imigwe ree. Mboku ikpe ono be aa-du igwerigwe su yebe Jizosu: 'Nnajiuphu! Nnajiuphu! ?O kwa l'ephe shi egudeje epha ngu epfuchiru Chileke; teme ephe shi egudeje epha ngu achishi obvu; bya eshi egudeje epha ngu eme iphe-ohumalenya, du igwerigwe. Noo teke ya a-karu phe su phe: "Ya ta majekwaru onye unu bu. Unu gbeshi iya l'iphu g'unu ha; unube ndu ono buepho iphe Chileke suru g'e te meshi be unu anoduje eme ono" (Matiyu 7:21-23).

L'ime iphe ono, e seru l'eka ono be anyi humakwaru pho eda okpoga Jiudasu onoya. Oo ya bu Jiudasu ono onye woru Nnajiuphu, bu Jizosu seru ye l'eka ndu ohogu iya ephe pfua ya ukporo pangu le pangu iri. Iphe kparu iya nu buru l'ekpiri okpoga be zuwaru okpoma iya gburumu nmakoo bya arwaa ya eka l'egomunggo woru iya rwachia. Oroku onoya me mkporo ono, nogbaa l'eka ono buchaa iphe ndu ogbogu gude bya egude Jizosu l'enyashi mboku ono. Unwu bachibachi iphe ono bu iphe ndu soje gude tua ido gude kee uwe Jizosu; shi egube ono mee g'Ekwo Opfu Chileke pfuru iya. L'o pfuru su: "Ephe keru uwe mu ekeke. Obe l'ophu mu eyeje l'ime ehu ephe tularu iya ido g'a maru onye oo-dabaru" (Ebvu Oma 22:18). Ephe tukoru iphe Jizosu nweru nata iya;

obe lẹ yẹbedua l'ishi onwiya ẹphe jika iya bya asu: "Anyi ta bukwa ndu ophu onye owaa l'a-ndu achị."

Noo gẹ ndiphe mgburugburu dū bụ onoya. Iphe dū phẹ ree bụ gẹ Chileke nukota phẹ iphemiphe. Ẹnyanwu bụ Chileke l'echiru phẹ iya. Ọ ndu edzeru phẹ mini mbụ Chileke, ọle ẹphe te kwedu l'ẹphe e-dobe onwophẹ doo gẹ Chileke buru eze phẹ. O nweru ndu buẹpho gẹ Chileke duberu phẹ ree bụ g'ọ yejeru phẹ ẹka mẹ mkpa byaru phẹ.

Sụ; ọ buru arwa ono, iile ẹnya ono bẹ ndu sọje gude nma-baa ya mgburẹku mbọku ono, ọ nọ l'eli oswebe onoya. Mbụ ẹphe sụbachaa ya: "Mee yẹle mini shi iya l'eka ono alwa patapata" (Jiṅu 19:33-37). Okọku nchi-abọhu bya ara ọra; Pyita gowa ugbo ẹto sụ lẹ ya ta madu onye Jizọsu bụ; ọle e mecharu izimanu lwa iya azu ọ kwata kwaa ọkpobe ẹkwa. ?I meje-a g'a maru l'i bụ kẹ Jizọsu? ?I pfu iya-a l'onu eme iya l'umere? Tọo ?iphere aduje ngu g'iime mee ya l'ẹka nemadzụ nọ?

Lẹ Jizọsu sụkwaru: "L'onye pfuru lẹ ya bụ kẹ yẹbe Jizọsu l'edzudzu ọha bẹ ya e-pfukwapho k'onye ono l'iphu Nna iya, bu l'imigwe. Obenu l'onye pfuru l'edzudzu ọha pfua lẹ ya ta madu yẹbe Jizọsu; onye ono bẹ ya a-sụkwapho lẹ ya ta madu onye ọ bụ l'iphu Nna iya, bu l'imigwe" (Matiyu 10:32,33).

Tẹme Jizọsu sụkwapho: "Ọphu onye evutaduru oswebe onwu iya bya etsoru yẹbe Jizọsu ta agbakwarupho kẹ abụ onye nkiya" (Matiyu 10:38). Iphe kweru ndu duru ike pfuru l'eli eze mkpuma ono, bụ Jizọsu Kereshi!

"Mkpuma ojejoje, e tsukpọshiru l'iswi ẹhu mu;
Kwe gẹ mu domia lẹ mkpula ngu;
Kwe gẹ mini yẹle mee shi l'onya
arwa ngu sọfuta
Buru iphe, e gude asa ipe ẹji nsakwase;
Safu mu anma ikpe iphe ẹji mẹ ike iya."

IPHE ESESE K'ISE

Iphe esese k'owa bu iphe, oogoshi bu obu onye iphe eji; oke nta be a sachawaru iya bya emee ya o duru Chileke iche. A dzofutawaru iya. O buru iphe kparu iya nu bu le Chileke phunukaru obu imemini bya aburu Chileke, menukaru eze-iphe-oma. Ime obu iya buwa okpobe eze-ulo Chileke. Chileke buwa iya; Nwa Chileke buru iya; Unme Chileke buwaru iya pho. Le Nnajiuphu, bu Jizosu Kereshi kwekwaru anyi ukwe su: "Onye yeru iya obu anoje eme iphe, ya pfuru. Nna iya ono e-yekwa onye ono obu. Ya le Nna iya a-byapfuta onye obu; ephe l'iya eburu eburu" (Jionu 14:23). Chileke agbeje Jizosu Kereshi l'eka kwabe nemadzu ubvu; meeru iya eze-phe-oma bya apalikwaa ya pho eli (Luku 1:52).

Nta be obu onye owa buwa okpobe eze-ulo Chileke. Iphe eji be a chishikotawaru ophu o duedu ophu nokwqadu iya l'ime. Unwu anu ono, dugba iche l'iche onoya, bu Nsetanu chiru iya ye ono be ta aduekwa iya nu. O to duedu iphe, o hakwaduru l'obu ono mbu Nnana ndu ntuphu-ire onoya. Nta buwa Unme du Nso ke Chileke; mbu Unme ire-lanu onoya be nowa l'ime obu ono noshia ya ike. Obu ono ta abuedu ejo okposhi iphe eji. O buwa eguru mgbabu iphe, a kuru l'ime iya kwata amshikpoo amimi ike. Iphe, oomi nta bu akpuru ophu shi l'eka Unme du Nso. Mebyi oomi bu eye obu; ehu utso; ehu guu; ewoze onwonye alj; ata nshi l'iphe; akwabe onwonye ubvu; adu ree; nkmeta; eji obu oyi; angubuhu mee; mewaro iphemiphe ozo, du Chileke ree bya adu amadu. O buwa ekali okpobe oshi vaynu ono ophu amj okpobe amimi. Okpobe oshi vaynu ono bu Nnajiuphu anyi bu Jizosu Kereshi. Iphe bu iphe, kacha mkpa le amj mebyi ono bu le yee Kereshi tugbaru buru nanu; Kereshi yee opfu iya buru iya eburu l'ehu (Jionu 15:1-10). Eshinu Chileke iya tsewaru iya le Unme du Nso nkiya be ike duakwaa ya k'ophu bu l'oo-ka ogwehu iya yee iphe, agu iya nu ike. Ike duwa iya k'ophu oo-woru akahu onye ono woru kpoppyabe l'eli oswebe. Nta bu Unme du Nso ke Chileke be yeru iya ike g'o gude eme iphe, du Chileke ree; gude nno aka iphe ke ogwehu ike. Nta ta abuedu iphe, o humaru l'enya be o gude nodu ndzu; ozo

iphe, ọ nūmaru lẹ nchi; ọphu ọ bụedu iphe, oobyi ẹka. Iphe, o gudewa ọdu ndzụ nta bụ ekwekwe, o kweru. Noo kẹle ọo ekweta kẹ Kereshi Jizọsu bụ akakpute iphe kẹ eliphe-a ẹnya. Iphe, ọ gbaberu ọkpa gude ọdu ndzụ nta bụ l'ọ doru iya ẹnya tẹme ọ maru l'ọ bụ iphe, bụ eviya bya aburu iphe, anuje iya ike mẹ ọ nyata lẹ Kereshi l'e-mecha lwa azu. Nta bẹ iphe, o gude ọdu ndzụ bụ eye obu kẹ Chileke. Ọ buru l'ime iya bẹ ọ nọ ndzụ, bụ iphe ọphúú a-nọ ojejoje.

“Ehutso b'a goru nū ndu obu guru iphoro; kẹle ẹphe e-mecha hūma Chileke” (Matiyu 5:8). Onye eze ono, bụ Devidi nwekpọkwaru iphe shi; bya aburu onye akajẹ ndu ọhogu iya ike ka phẹ iya nkango; ọ malẹru-a l'ọgu ọphu kakọta esihu ike bụ ọphu ọolwu l'ime obu iya. O woru iphe ono atsụ iya l'ẹhu l'ime onwiya ono kọoru Chileke. Noo kẹle ọ sūru Chileke: “Yee obu ọphu guru iphoro l'ime mu! Nū mu ọkpobe obu ọphúú shihuru ike g'ọ buru l'ime mu (Ebvu Ọma 51:10). Ọ tọ dukwa onye sūru g'ọo-safu obu iya g'ọ dū ree. Ọphu ọ dukwa onye sūru g'oo-ye obu ọphúú l'ime obu iya; ọzoo obu dū charachara; gbahaẹpho l'onye ono kwetaru gbanwee ọkpobe agbanwe bya abyapfuta Chileke; gẹ Devidi byapfutaru iya-a. Ọ bya asu Chileke g'o meru obu ọphúú ye iya l'ime. Ọogukwa Chileke ẹgu eme iphe ọphúú lẹ ndzụ ngu. Teke iime g'i gude ekwe phẹ ukwe iphoro; waa asubephe iphe l'itumo enweddu ishi; gude adzukwa uwe ngu ono, bụ apfubekoto ono b'i ti dukwa ike eme iya g'ọ buru ẹka gbaru Chileke l'eburu. Iphe, dūepho Chileke ree; mbu iphe, aguẹpho Chileke; bukwa g'o yeru ngu ẹka; eshinu ọ bụ iya bẹ kweru ngu ukwe sụ: “Noo teke ya a-gba unu mini, doru rịsa; unu a-bya achafu pemu. Ya a-sashichaa unu ẹjo ure ono unu rehuru onoya; bya asashia unu ẹjo nshi ono, unu shi agwo-phu onwunu onoya. Ya abya eworu obu ọphúú woru nū unu; bya eworu Unme ọphúú woru ye unu l'ime. Mbū unme ọphu e-me g'ọ tọ bụhe udu iphe, shi aguje unu a-nọdu agu unu. Ọo-buru iphe ọphúú tẹme l'ọo-buru ọkpobe iphe. Mu abya eworu Unme Chileke; unme ọphúú woru ye l'ime unu. Mu ewofu unu ẹjo obu iphe ẹji onoya, bụ iphe ẹji jiru iya ejiji onoya. Mu eworu obu kẹ n-yemobu woru ye l'ime unu. Mu eworu Unme nkemu ye l'ime unu g'unu e-

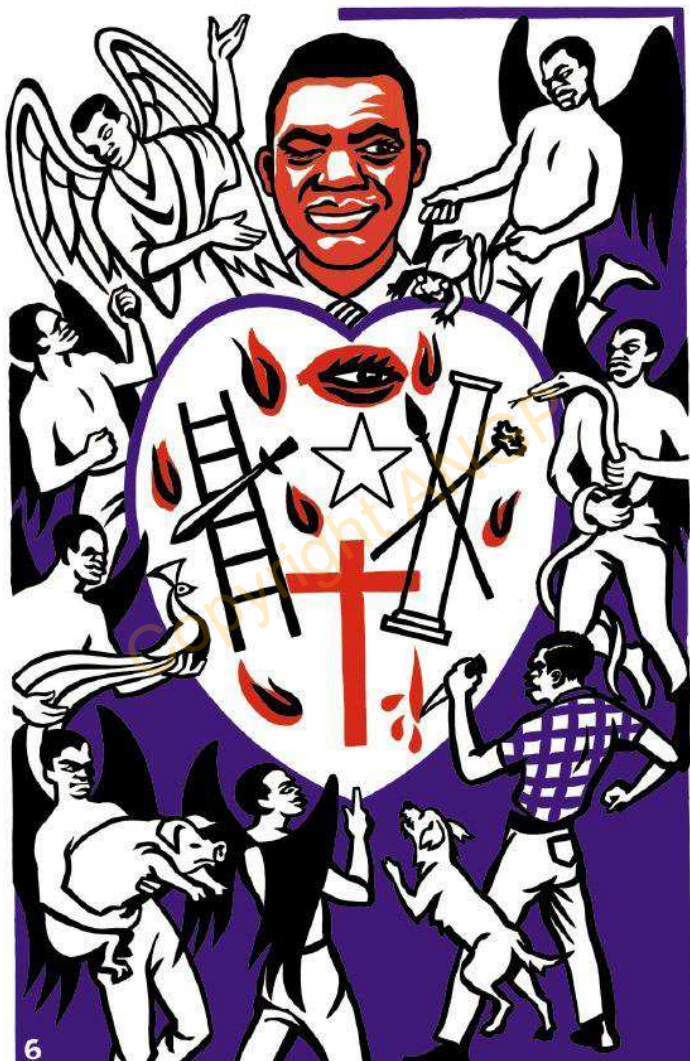
meje iphe, mu t̄uru l'ekemu bya emejekwapho iphe, mu s̄uru g'e meje. (Izikelu 36:25-27). Noo iphe o bu mbu Ogbandzu ophuu ono, Chileke gude mee Nwa iya bu Jizosu Kereshi mee iphe ohubama ono.

L'iphe ono, e seru l'eka ono be anyi humakwarupho l'Ojozi ono be futa-phuru azu. Iphe Ojozi Chileke nodoru bu ge ephe jejeru ndu e-keta aka Chileke bu eze ozi. G'ephe nopheje ndu atsu Chileke ebvu mgburugburu. (Ebvu Oma 34:7; 91:11; Danelu 6:22; Matiyu 2:13; 13:19; 18:10; Ndu-ishi-ozu 5:19; 12:7-10).

Nsetanu be a humakwaru-a l'iphe-a, e seru l'eka-a; aka o pfukube obu onoya. Iphe, o kwaberu bu g'a maru o nwekporu g'oo-me nwa kpogengu ge ya a-pfuphu azu l'onodu iya. Noo g'o gude opfu Chileke su: "G'enya doo unu risaa g'unu nodu che nche; l'onye ogu unu, bu Nsetanu tsoakwaru ejephe g'oduma, tsoru aba hanyi-hanyi achu onye oo-dzugbu lajashia taa" (1 Pyita 5:8). O nweru teke o nonya l'o woru onwiya mee onye ozi Chileke; onye eje ozi l'iphoro. L'ooshi egube ono anata unwu Chileke ndu te chedu nche ye l'eme iphe eji. O buru iphe ke mgboko-a b'o gudeje eme iya. O le anyi -pfuchia obutuswe uzo l'ogbaru anyi oso (Jiemusu 4:7).

IPHE ESESE K'ISHII

Iphe owa-a, e seru l'eka-a bu photo onye shi buru onye ke Chileke o nonyaa bya adaphu azu. I huma l'enya iya nanu abyawa anyihu. Ono egoshi l'oojihuwaa oyi l'iphe ke Chileke. Oorwewa mgbenya l'iphe ke Kereshi. O nodu emenupho enya ophu nwa korobongu gude aswaru iphe mgboko aswaru. Ophu iphoro ono no iya l'ime ono echiedu echichi. Iphemiphe ono, shi du iya l'okpoma ono, shi egoshije l'o kwabewaru etsoru Kereshi jee iphe ehuka onoya; tukowaru bvu. O to keeduru jimujimu g'o shi keru. Ohutama gbaru iya mgburugburu. O nodu atojeeppo nwehu adaba l'ohutama ono nanu nanu. Ophu o kajeedu phe ike. Nta be oohajewaa anga nchi l'opfu Chileke. Iphe oonga nchi nta buwa olu onye ohutama ono. Onoduje akarū iya waa iphe oo-me waa iphe ya e-

meru iya mę o mee nno. Iphe ono bukotaru okorobo iphe. Oke ọo ono bę nwoke ono anọje anga nchj. A makwaru-a l'ọnodukwadu-a eje Chjochi. Oojeje eworu iphe kę mgboko-a, oome je eworu domia lę mkpula chjochi. Obenu l'eye obu kę Chileke bę jihuwaru oyi l'ęhu iya. Ọobowa obu ębo. Nta bę o gbugawaru egbugaru. O gudewa iphe kę mgboko eme ebvurebvụ; tęme ọ nọdu emekwa-a g'a sụ lę ya yeru Chileke obu. Kpokpode ono, dų l'ọkpoma iya onoya, bų iya bų ego-munggo iya ono bę te chiędu echichi. Oswebe Kereshi ono bę ọ pawa ọ bųru iya aphų. Iphu ta atsọedu iya ųtso. Ọ bųwa iya ivu ęrwa. Ekwekwe, o kweru dųwa nyęgenyeye. Ọ hawarų ejepfu Chileke g'ęphe ya pfugba. Ọ gbawaru iche nta. Ọ tọo kpaędu ishi g'ọkpoma iya dų. Nta bę ọ tọwaru nwęhu aharų Nsetanu ųzo ọ nọdu abata iya l'ọkpoma. Nta bų iphe adųje iya ree bų etso ųnwwo eliphe. Yęe ndu kę Chileke ta aswјedu ọswi.

Unme kę epfuru akamode ononya, bų iphe ọokpa ęka ama bų eku onwonye onoya wata achọ ųzo abata iya l'ọkpoma. Nta bę ọobyawa azọha l'ọo lę Chileke menukarų eze-iphe-oma meru g'o gude a dzọfuta iya. Nta bę ọ bųwa onye kę Chileke, eku onwiya. Angų męe nọdu akųwaru iya ęka l'ųzo; achọkwapho ųzo, oo-shi bata. ?A maru bų mbọku ndu amadu Chileke abọ oke iphe; o -je ęka ono iphere adų iya; l'aa-sų l'ọo ọha gę yębedua bę a sųru gę ya ba ngųshi męe. E kuahaa ya arwųhu ne nkųta. Nsetanu asų iya: ?bų nwujiku lanų-a bę bų iya bų l'i mebyiwaru ekemu Chileke? Ọowatanu arj ọriri, agbaduru iya nų. Ọowata aswј njọ ọswi, bų iya bų ọswi kę eme kę nwanyj. Ọowata eje l'ųlo ebvụ. Oomeaha iphe agbaduru iya l'ememe. Iphe bų: ọme ọ bukwađu nwa kę Chileke mę ọokabaje jjada aji tęme l'oomee ya. Teke Nsetanu sųru iya l'ọwa-a g'oo-me ęjo-iphe ọwaa- baa l'ookwe iya hm. Ọosu iya g'o mee ọwa-a mee ọwa-a l'ọo iphe e kedoru nemadų g'o mee; sų iya: "A kpọtaru okoro g'e meje iya gųnu? ?Tọ bųedu g'a ngųje iya mini?" Noo ya. Nsetanu asų iya g'o meerọ iphe ęji lanų. Sų iya: "Aasų ngu l'iphe ęji lanų bų gųnu?" L'ookwe iya hm.

Ọphu bų ire-lanų bų lę ọ tọ dųdu iphe, anyi adų ike eme

mẹ ẹjo-iphe yẹe arj ẹjo-oriri ghọo ẹnu; ephe ephephe aghata anyi l'ishi. Obenu lẹ teke ikpe nmaru anyi bu mẹ anyi kwe gẹ ephe beru anyi l'ishi; haa ephe bya akpaa anyi ẹpfune l'ishi vushia ẹjo-iphe phẹ onoya. Anyi -maberu obutuswe mkpushi-eka-nwotsuntsu; ọ -nonyaa l'oonataaha mkpushi-eka-eze-k'eka. Noo g'oo-me iya jasụ teke ọo-natakọta ẹka ngu l'ophu. L'oo-shi nno kputa maa ngu yẹe ọkpoma ngu kpuru je echiee l'ọku-alj-maa ọphu a ta anyihudu anyihu. Noo g'o gude Chileke nọdu alọru anyi ẹka lẹ nchj sụ: "Jiko; g'anyi gbalaru umere iphe, agụ ọgbo lanụ. G'anyi te gudejeshi iphe ẹji eme ebvurebvụ. Mbụkwa g'iphe ẹji ọbu aduhabe; g'anyi te gudeshi iya ebvu ebvu. Gbalajẹru iya agbalaru. Gbapfu Jizọsu. Ọo ya bu onye ndzọfuta. Ọ bụru iya bu onye ka ike."

Mwoke ono, j hụmaru l'obu nwoke-a l'ẹka o gude agugu asuba iya ono bu iphe, ọokpa ẹka ama bu ndu anọduje achj ndu kẹ Kereshi ọchi; mẹ ndu iphe kẹ Kereshi aduje ashj. Ephe egudeje ẹjo opfu mẹ nvu azụ gude asubashi onye kẹ Kereshi bu. Ọ bụru ẹgube opfu ono bẹ onye gbugaru ebugaru ata adujedu ike pfushia ike numa-a; l'ọ bụru iya aha kẹ Kereshi. L'owata atşu ndiphe ebvu eme lẹ g'ootsu Chileke. Oogude atşu ebvu sụ: "A maru iphe, ndiphe e-pfu? A maru iphe, ndiphe e-me?" Shi ẹgube ono bụru ohu unwu eliphe. No iya; l'okpokpoepo gegege kpofu Chileke l'ẹka. Teke o nwewaru nwopfu jeru adada; obu ọku yẹe oke-ẹhu-eghu emee g'a maru lẹ ya lwaakwaru azụ l'ulo iya. Agwo ijienya ono, abujeru j -huma l'onye ọzo ka ngu enweru iphe l'ijjaharu iya ijienya ono atọ nwẹhu gbebata j tj madu. Teke j hakwaru iya phọ ọzo l'ogguhaaru ndumashi mẹ eku onwonye ọzo; ephe abata.

Nokwaphọ g'ọ tọo tsuhedu nwanumgboma ẹkpiri okpoga l'ẹhu abata; gbaha l'i woru opfu Nnajiuphu ono woru domia edomi l'obu ngu. Lẹ Nnajiuphu bu Jizọsu sụkwaru: "Unu nwuru ẹnya; pfuru nụ Chileke gẹ o to kwe g'unu nmalahụ l'iphe-ọhutama. Obu nemadzụ bẹ ọonojekpokwa evushi evuvu ike; obenu lẹ nemadzụ l'onwiya bẹ ike adudu" (Matiyu 26:41). Ọo ya bu; g'onye rjru lẹ ya pfushiru ike pfukwaru kwabẹ ẹnya; ọ -nonyaa; ọdaa (1 Korintu 10:12). Noo g'o gude anyi je atuko ngwa-

ogụ, shi l'ẹka Chileke kwaa onwanyi; gę anyi adukwanu ike pfuru pfushia ike l'ẹjo ụgho k'obutuswe (Efesosu 6:11-18).

IPHE ESESE K'ESAA

Iphe, e seru l'ẹka-a bụ iphe, oogoshi bụ g'ọduje mbụ onye shi l'ẹka Chileke laphu azụ l'iphe kę mgboko. Onye iphoro ono shi dụwa l'ọkpoma. O dewaa iphe kę imigwe ono ire; e shiwaaw mee ya g'o keta oke l'iphe kę Unme Chileke; e mecha ọ bya adaphu azụ. Oogoshikwapho g'ọkpoma aduje onye teke angaswee nchị l'opfu Chileke. Onye izimanu iphe ẹji iya teke alwaswee azụ; ọphu o teke eyeswee onwiya l'ẹka Chileke; ọle e pfuchakwaru iya opfu Chileke ono, bụ iya bụ ozi-oma ono ugbo olemole ọphu o kwedu iya eye ọnu. Oogoshi ọkpoma onye woru obu kpuchia jika anuma ọkwa, Chileke anma bya ajikakwapho arworo Chileke arwo. Ụdu onye ono anọduje aka njo eje. Ọo-nọdukwa eme gę ya gude ẹka onwiya mee gę ya dụ ree. Ọle ọ tọ dudu ọphu ekwe ememe l'ẹhu iya.

A -bya lę kę onye ono, shi Chileke l'ẹka daphu azụ onoya; Jizosu l'onwiya gudeakwa ọnu iya kọo g'ọnodu iya aduje; kęle Jizosu sụru: "Teke a chifuru nemadzụ ọbvụ l'ẹhu; ọbvụ ono etsoru echięu ẹka mini adudu aghaphe; achọ ẹka ọo-nmę anmęe. Teke o jenyaaru: ọphu ọ dudu ẹka ọ humaru; l'ọosu gę ya laphuęshikwa azụ l'akahụ ụlo iya-a. Teke ọ byatashjaru; a zawa iya azaza; dozichaa ya ree; l'ooje je achịta ọbvụ ẹsaa ọzo, ka iya njo; ẹphe awuba je eburu iya; ndzụ nwoke ono teke ono abya aka njo eme lę teke mbụ pho" (Luku 11:24-26). "Ọ kwa iya bụ l'iphe ono, aanmaję l'ẹtu ono avua l'ẹhu onye ono; bụ iya bụ ẹtu, a nmaru, sụru lę nkuta nwachaaru ẹnwa laphu azụ je erichaa ya. Ẹtu ọzo buru lę "ezi bę a wuchaaru ẹhu; ọ laphu azụ je ebvua ẹphuchi" (2 Pyita 2:22).

Iphe ono e deru l'opfu Chileke ono meru g'ọnodu onye shi l'ẹka Chileke daphu azụ doo ẹnwa. O mekwapho g'ọnodu onye ọphu amadụ Chileke amama ọphu dokwapho ẹnwa. Nta bę iphe ẹji gudewa ụgbugba iya l'ophu byawa anọdu g'o shi nọdu bya aburu eze l'ọkpoma ono g'o shi buru iya. I -lee

7

ya ɛnya l'iphu l'ijamaru g'ɔkpoma iya dɔ. Unme Chileke; mbu ndupfu onoya, dɔ nwagele onoya bɛ a kawaru l'ɔ hafutaje ɔlo iya onoya, bɔ iya bɔ obu ono. Noo kɛle iphe ɛji yee Unme Chileke ta akpadɔ. ɔkpoma nemadzɔ ta byadɔ aburu ɔlo Unme Chileke bu bya abɔkwaruhɔ ɔlo iphe ɛji. ɛgube ono te kwejedu emekɔta. Nokwaphɔ g'ɔjozi Chileke, bɔ iya bɔ Opfu Chileke ono agɔ aphɔ alɔfu. ɔ nɔdu eje ɔ nɔdu aghanɔphɔ ɛnya l'azɔ. Ooje mkpɔmkpɔ sɔ: Ya maru ɔo-nɔnyanaa izimanɔ alwa onye ɔbu azɔ g'ɔ maru l'ɔo iphe ɛji bɛ ya meru; bɔ iya bɔ g'ɔ lwaru nwata ono bɔ onye eswe, a kɔru akɔ iya l'opfu Chileke onoya. Lɛ nwata ono sɔkwaru: "Ya a-gbɛshikpoephe jepfu nna iya je asɔ iya: "Nna; ya mesweru Chileke bya emeswe ngu' (Luku 15:18). Nwoke ono hɔmaephe nwa iya ono, izimanɔ iphe o meru lwaru azɔ ono bya agɔaru iya nvɔ; bya eduta iya ɔ bɔhukwaru nwa iya ɔzo.

Obu ɔwa-a, e seru l'ɛka-a te egoshikwa l'onye-a bɛ izimanɔ lwakpɔru azɔ ililekpɔ. ɔ tɔ chɔdu Chileke; ɔphu oomedu gɛ ya lwaphu azɔ lwapfuta Chileke. ɔ to jepfuduru Jizɔsu g'ɔ gɔaru iya nvɔ. Egomunggo kwɔwaru iya bɔruburu g'a hɔru mgbɔro-igwe l'ɔku hua ya. Nta ta adɔedu iphe o meru bɔkwadu iya eme ɛji. Nta bɛ o nweru nchɔ ɔle ɔ tɔ byadɔ anɔma arwɔrwo ono, Jizɔsu arwɔ. ɔ nweru ɛnya ɔle o to gudedu iya aphɔ ɔzo k'ɔphu o gega egude iya hɔma nsɔ enwedu ɔhu onoya, saru iya ɔnu kɛ galaba lɛ mgboru ɔkpa ono. Iphere iphe ɛji ta adɔjeedu iya. Nsetanɔ byawaru aburu eze l'ɔkpoma iya. Nta bɛ ɔ nɔwaa g'ɛka eze nɔ l'ɔkwa eze iya. Nwoke ono nwekwaru-a ike bɔru onye anɔduro ekukwadɔ onwiya ekuku kɛ lɛ ya bɔ onye dɔbe ree; l'aakwabɛ iya ubvu l'ɔ bɔ onye kɛ Chileke. Nta bɛ ɔ dɔwa "g'ilu, e memaru emema, anɔduje ama mma l'eli ɛhu iya. ɔ -rwua l'ime iya; ɔkpu nemadzɔ ɛji iya ɛjiji; mɛkpo iphe ɔzo, rehuru erehu." (Matiyu 23:27).

Nnana ntuphu-ire nochiwaru ɛka irelanɔ gege anɔdu. Iphe bɔkpo ɔnwu anɔ ono, bɔgbaa iphe ɛji l'ɛhu l'ɛhu ono bɛ ɛphe l'ɛjo ɔbvɔ swigbaephe. Noo g'ɛphe l'ɔbvɔ ɔrwuali swigbakwapho. Nta bɛ ɛphe byawaru ɛji ɔkpoma ono ɛjiji. Teke o jeru gɛ ya maru mɛ ɔ dɔkpooru gɛ ya e-shi nahɔ

iphe ono; ọ tọ dudu. Nta bẹ ẹphe kewaru iya ẹgbu woru ọgbọ. “Onye darwuru ekemu Mosisu; a -duwa ẹbo; ọzoo ẹto; gbagbua ya l’ẹkebe; aanmaa ya ikpe; l’e woru onye ọhu megbua emegbu; a ta phuduru iya obu imemini. Ọ -buru l’eemegbuje onye darwuru ekemu Mosisu emegbu; unu leanarọ g’ọo-du onye lephuru Nwa kẹ Chileke. nye ono bẹ Chileke a-kabakwaanụ anụ aphụ; mbụ onye wotaru mee Nwa kẹ Chileke nmaa phulaphulaa; mbụ mee ono, Kereshi gude mee g’ogbandzu Chileke yele nemadzụ vuru ire ono; teme ọ bukwarupho mee ono bẹ o gude safu onye ọbu g’onye ọbu buru onye dubebe ree l’iphu Chileke. Onye lephuru Nwa Chileke ono buakwa Unme du Nso, emejeru anyi eze iphoma-a bẹ ọnma phulaphula. Ẹgube onye ono bẹ Chileke a-kabakwanụ anụ aphụ” (Hiburu 10:28,29; 2 Pyita 2:14).

Sua; ta abukwa onye eepfu opfu ẹhu iya mgbenya erwe. Teke bu l’oo g’iphe e seru l’eka-a du bu ge okpoma ngu du jiko onya mu; ngwa wata araku Chileke l’ekwa nta. Te ejeekwa abyjyibe. Gude obu ngu g’o ha raku Chileke l’ekwa obu. Chileke suru-a g’oo-dzo ngu. Teme o sukwarupho agu nvu l’iphe bukpo iphe ẹji, i meru g’o ha. Teme o dukwa iya pho l’obu. Ole o kwa me o buru l’izimanu iphe ẹji ngu lwaru ngu azu okpobe alwalwa. Ọ suru g’oo-du ike kee obutuswe yee ndibe iya ẹgbu; mbu ndu o gude eje ozi abali. Teke o kecharu phe ẹgbu ono l’otọ nwehu rwushia phe l’okpoma ngu. Ole o kwa me o buru l’oogu ngu-a eme iya nno. Byapfuta Jizosu g’onye ekpenta ono, byapfutaru Jizosu bya asu iya: “Ọ -buru uche ngu b’ii-mena ge ya du iche.” Imemini iya du Jizosu; o bya amachia eka denyi nwoke ono su iya: ‘Ọ bu uche iya. Ngwa; duwaro iche.’ (Maku 1:40,41). Obenu teke i kpochikwarupho okpoma g’i kpochiru iya; teke ochii ka ngu ree eme le iphoro; g’i maru l’iphe iile enya iya te erwudu ngu eka; ophu o dudu onye e-yeru ngu eka. Noo kele i hataru anwuhu haa ndzu. Obenu le “iphe ẹji bukwa anwuhu bẹ o gude apfu nemadzụ ugwo” (Romu 6:23).

IPHE ESESE K’ESATO

Ẹka-a b’anyi humawaru onye ono, bu e -me l’osu l’o kwa

teke o beru echele; ozoo onye ono woru okpoma kpochia g'iphe ke Chileke ta abahu ono; l'eka, oorwuwa iya l'anwuhu. Nta ta dudu eka te medu iya ehuka; o dzuru iya ehuh; ndzu nodu agwawa iya ya ta amadu ?ya ta anwuhudu nu? Oowe! Qonwu abya-o! l'ebe abu l'okwabewaru enya. Iphe ono, bu iphe eji ono, shi emeje g'ehuh tso iya utso me ok nodu eme iya ono buwaru ntanu. Nta buwa g'ok bya ahuma urwu iphe eji obu, bu iphe adudu iya g'a su le ya ritaru iya. Urwu eeri le nggumaphu. Nta be iphe ehuka, du l'oku-alj-maa kpatawaru nri, oo-ri. Ok nta be okogu nwoke ono epfuru nu Chileke. Obenu le nta be yee Chileke aduedu le ree; mbu Chileke ono, shi teke ama meta g'ok maru le ya yeru iya obu okphu o kwedu ono; nta be ok to duedu ike abyakube iya ntse. Ndu ono, yee ya shi eshi onya ono be ndzu agwanu apfukube eka ok ze azee. "?Idaghaya?" ephe aji iya ta aduedu eka ooyeru iya nta. Eku, o nweru te eyeeduru iya eka g'ok karibebaru nka; okphu ok dzofutaedu iya; okphu o medu g'ok jepete iphe ehuka l'oku aljmaa. Teke o jeru g'ok rja ke Chileke righee ya arighe ok to duedu ike. Noo kele obutuswe te ekweedu g'ok maru iphe oome.

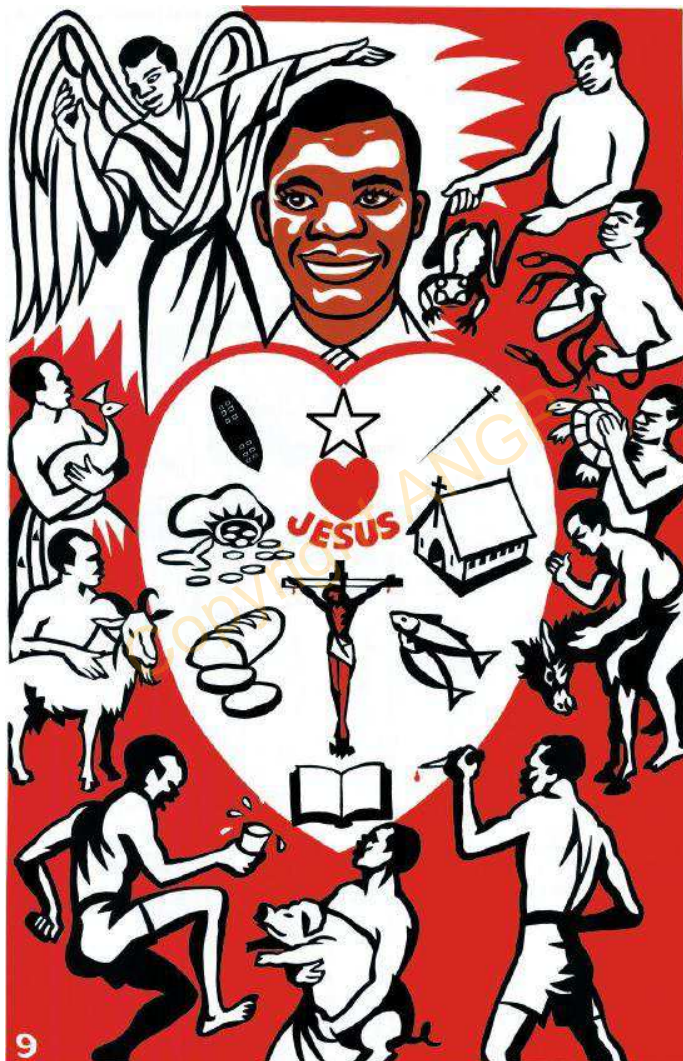
Iphe iphe ono, o shi yee enya ono, bu iphe ono o shi nodu ndzu chiru upfu ye ono be tukowaru ebvu iya enya nta. Nta be ndu ono, ekwedu ke Chileke ono, bu ndu ono ephe le iya shi aswi okwi ono ta duedu okphu adu ike adzo iya nu. Noo kele o mebyiwaru aphuh obu imemini ke Chileke. Nta be e gudewa ekemu anma iya ikpe. Nta be o rwwaru iya l'ehuh le: "Onye Chileke ono, no ndzu nmaru ikpe bukwa ejo-iphe byapfutaru iya" (Hiburu 10:31). Nta be iphe oole enya iya bu eje egoshi Chileke iphe o meru l'eliphe-a mboku Chileke e-ku iya oku iya. Iphe o shi arije bu l'ok: o -rwua mboku ya a-nwuhu teme ya aghazia; obenu le nta be ok to buedu egwa. Unubuku nemadzu akpobuhuje laa maa nno. Iphe te emeedu phe noo oku ke ge ephe nodukwanu teke ono, iphe eme phe ono ge ephe le Chileke doshia. Noo g'ok gude ok ka ree g'amadu choje Chileke teke a-huma iya. Ok -shita okphu ok-nodu anupho Opfu Chileke ono anunu, bu opfu ono, agba unme bya aburu opfu, adzo ndzu ono; nta be iphe onuwa bu oku, eeku iya g'ok bya ikpe Chileke.

Nta bu onye ono, bu onye ndzofuta ono, bu onye ono o jikaru ono be oo-numa olu iya teke oo-su: "Unu lufu iya l'iphu; unube ndu Chileke turu onu! Unu wuba l'oku ono, e-nwu gidigidi jeaduru ono; bu iya bu aka Chileke meru doberu Obutuswe yee unwu ojozi iya ono" (Matiyu 25:41). Noo kele onyemonye nwuhufutaje akpo lanu; o -nwuhuchaa; iphe ozo, e-mefuanu bu le Chileke e-kpe iya ekpe" (Hiburu 9:27).

IPHE ESESE KE TETE

Iphe, e seru l'eka-a bu onye o nochiru enya iya bu onye ke Kereshi, abujeru iphe ehuka byapfuta iya go dnhabe lo ka iya ike. Obujeru teke obutuswe huru iya ama l'eka iya-a; loohua ya ama l'eka iya-a. Lo nduepho dungu dungu go no. O ndu akakotaje iphemiphe ike. O buru onye o gude anga bu Jizosu Kereshi. O to budua lo buwa onye ke Kereshi; obenu lootsu ephuru l'iphe ke Kereshi. Oota nshi agba oso onoya. O ndu agba ophu ooledu enya l'eka utara ophu ooledu l'ekajcha. "O tabekpoephe Jizosu enya gbaa oso obu; loo ya bu onye vutaru uzo oso k'ekweta ke Chileke ono; teme o buru iya e-me g'anyi gbaa ya gbafu l'ishi" (Hiburu 12:1,2).

Nsetanu yee ojogu iya g'ephe ha be nopheru obu nwoke ono, kweru ke Kereshi ono mgburugburu. Iphe ephe eme bu g'ephe mee g'onye ono kweru ke Kereshi ono shiswee uzo. Eku onwonye; me ekpiri okpoga; me obvu urwuali ono, bu iya emeje ga rwua ali ono; mewaro iphe ozo; be iphemiphe ozo nochicharu enya iya l'eka-a. Eka ono Oduma shi ndu onoya be buwa nkapfu-igara be nochiru enya iya. L'iphe anyi a-maru bu l'iphe eji ta budu go du ogiya pho bu go duje ogiya ozo eje abyapfuta anyi. O -bya abya looyee uwe, du iche ozoo lo gube onwiya udu epha ozo. Obenu le nwa ke Kereshi, kwaberu onwiya enya amajerupho iphe eji m'obeta o wobe le ya shi l'eka Chileke; ozoo lo suru le ya bu Ojozi, shi l'iphoro. Noo kele opfu Chileke yee Unme k'ire-lanu l'anoduje akpoziru nwa ke Kereshi ono iphe bu okpobe opfu. Nwoke ono pa upyi mee l'eka onoya angu iya ete ebvu agbaphe nwa ke Kereshi ono mgburugburu g'ekpiri

9

iyā adu iya; g'òobyā etsoru phẹ rīaha iphe kẹ eliphe-a. Ọlẹ ọ tọ dudu iphe oo-meta nwa ọphu bụ ọkpobe nwa kẹ Kereshi eshinu a kpọpyabẹwaru yẹ Kereshi l'eli oswebe; ọ parū iphe ẹjī yẹ iphe kẹ mgboko parū haa. Onye k'ẹbo, e seru l'ẹka ono bẹ ebvu nwoke ono agugu. Ẹjọ opfu; mẹ nvu azu; mẹ achī ọchi mẹ egude ndu ọgu Chileke eye nwa kẹ Kereshi ebvu tukurū buri iphe, anọduje agbajashī nwa kẹ Kereshi obu g'onye eebvu mma. O nweru teke abujeru ndu ono, a sukwaru-a l'ẹphe bụ unwu Kereshi ibe ngu-a bẹ ọhutama ono ẹshije l'ẹka. Obenu l'o to yeedu ọnu l'iphe, ndiphe epfu. Iphe, ọngaru nchī bwa iphe, Chileke pfuru. Iphe, ọnyataje tekenteke bụ opfu Jizosu: "Ẹhu-utso bẹ a goru nū unu mẹ diphe nọdu akọ unu ọnu; akpa unu ẹhu; adzukota ẹjọ ọka adud6 kẹ anuma ekpu unu; opfu l'unu kweru kẹ yẹbe Jizosu. G'ẹhu tsoje unu utso; unu teje ẹswa; kẹle obunggo unu parū ẹka l'imigwe. Ọ bukwapo g'ẹphe akpa unu ẹhu ono bụ g'ẹphe kpakwaru iya phọ ndū mpfuchiru Chileke, vū unu ọzo" (Matiyu 5:11,12).

Iphe ẹjī; mẹ iphe anọduje agu iya agugu ememe; waa obutswē l'onwiya anọduje eme g'ike beru phẹ; g'ẹphe e-me mee g'onye kẹ Kereshi ono ta anọduhe l'eye obu kẹ Chileke. Obenu l'eshinu Kereshi bụ onye emeje iphe o pfuru bẹ o gudejejele-a ẹhu-utso sū: "Ọ dukpooru iphe, sūru akpōshi gẹ Kereshi te yehẹ anyi obu? ?Bū eje iphe-ẹhuka sūru iya ememe? ?Tọ bụ oke mkpa? ?Bū mkpawere? ?Tọ ẹgu ememe? ?Tọ ta hūma iphe gagbobe l'upfu? ?Tọ iphe alọ ishi onwonye alọlọ? ?Tọ l'e gbugburu anyi lẹ mma sūru iya ememe?" Ọ tọ dudu iphe, sūru akpōshi gẹ Kereshi te yehẹ anyi obu. Noo l'iphemiphe ono e-mekota. Ọlẹ anyi eshije l'ẹka onye ono, yeru anyi obu onoya kakota iya ike mekpee ya (Romu 8:37). Eshinu ọ tukowaru ngwa-ọgu Chileke kwa bẹ ọo-du-a ike pfushia ike l'ẹjọ ọgbo nta-a; bya adukwapo ike gbabẹ Jizosu ọkpa kakota ọhutama ike g'ọ dūhabe byapfuta iya.

Noo ya bụ; g'ọogbe Kereshi ono l'ẹka kakota iphemiphe ike. E -mechaa g'anyi anata okpu ono, bụ aka ike onoya. Kereshi ono l'onwiya ta dudu ẹgube ike ọhutama, abyapfutaduru iya nū; ọphu ọodudu ẹgube Nsetanū ata hūduru iya ama; ọ

kakọta iya ike.

KPOKPODE ọphu ọdu l'ime obu ọwa egbu nwjinwii. Obu iya bu iphe, jiru iya nu bu ekwekwe, o kwetaru ke Kereshi; waa Unme du Nso ke Chileke. Ojosi Chileke ono, pfukube iya nu ono no onodu Opfu Chileke, anoduje anyataru iya ukwe iphe, Chileke kweshiru ndu nabaru ọhutama; bu iya bu ndu ono taru nshi jasu l'ikpazu. "O kwa onye Iwuru ọgu ono Iwuta be mu e-kwe g'o ria akpuru oshi ono, emeje g'a nodu ndzu ono; mbu oshi ono, pfuru l'okpoku Chileke ono. Onye Iwuru ọgu ono Iwuta be bu onye a ta byadu ekwe g'onwu mgbu labo gbua. O kwa onye Iwuwuru ọgu ono Iwuta be mu a-haru nri ono, Chileke domiru edomi l'imigwe ono nu. Nri ono bu Mana be eekuje iya. Mu anukwapho onye ono mkpuma ọcha, e deru epha ọphuu. Teme o buru onye Iwuru ọgu ono Iwuta yee onye eme iphe, mu pfuru; mbu onye gude iya ememe jeye l'ikpazu; nokwa onye mu e-ye ike l'eka g'o buru onye ishi, achj ohamoha. Saa; o kwa onye Iwuru ọgu ono Iwuta be Chileke e-ye uwe ọcha ono. Ophu mu abyakwa ehufu epha onye ono l'ekwo, e deshiru epha ndu dzu ndzu ojejeje. Mu a-pfuru l'iphu Nna mu; me l'iphu unwu ojosi iya, no l'imigwe pfua ya hoojaa l'onye ono be bukwa onye no mu l'eka. Teme o buru onye Iwuru ọgu ono Iwuta be mu e-me g'o du g'itso lanu l'itso, gudeshi eze-ulo Chileke mu; o buru eka ono be onye obu a-noduwaro jasu le tututu le mijimi. Mbu-a; o kwa onye Iwuru ọgu ono Iwuta be mu e-kwe g'o nokube mu l'aba-eze mu; bunaa ge mbedua Iwuru Iwuta bya anokube Nna mu l'aba-eze iya-a" (Ophulenyia 2:7,11,17,26; 3:5,12,21).

EKPA OKPOGA ONOYA, GHERU ONU ONO bu iphe, oogoshi bu l'o to buledu-a obu iya kpu be ya yeru l'eka Chileke; obenu le ya yefuaru Chileke okpoga iya l'eka. Qobujeru; o -shita ophu o-nodu emebyi iphe o nweru le mgboko-a emebyi l'o gude iya eyeru ndu adudu g'o du phe eka. Ookeje iphe iya iri woru oke lanu woru nu Chileke; l'onukwapho Chileke iphe ozo ba; mekpoo iphe iya g'o ha. Iphe o nweru g'o ha be o gudeepho ekutse Chileke.

ISHI BUREDI ONOYA YĒE ẸMA ONO bụ iphe, oogoshi bụ l'ọ nọ ndzụ dobe onwiya ọru bya eleta onwiya ọnya. O to gudedu mēe, atsụ atsutsu emerwushi onwiya. Ọphu ọotadu mee anụ; ọphu ọ tọ tadu iphe, a swigburu aswigbu. Ọphu ọ dukpoda iphe, eeri eriri, bụ iphe kpọru idzu, duru ọphu oorije. O to mebyishidu obu iya; ọphu oomerwushidu ogwēhu iya ono, bụ iya bụ ezulo onoya. O to gudedu ẹnwuru angungu; ọzoo kẹ akpọkpo; ọzoo kẹ ericha; gude emebyishi iya. Ọphu ooridu akpuru ọbvụ, emekajẹ nemadzu iphe l'ẹhu. Iphe oori bụ ọkpobe nri, edozi ẹhu. Obu nkiya buẹpho epfu anụ Chileke bụ iphe, bu iya nụ. Ọ nọdu eje Chjochi mkpürukpuru bya eme iphemiphe l'uzo, pfuru ọto. Anwụ -nọdu echi; igwe -nọdu edze mini; o jejenupho Chjochi. Ọ tọ dudu iphe, e-me iya g'ọ kpọshia ya Chjochi. Iphe adujeeyapho ree ememe bụ epfu anụ Chileke. Ọ -buru l'ulo, aanọduje epfu anụ Chileke bẹ a nọ epfu iya l'ọ dū iya ree. Noo kẹle ọ maru lẹ nwa kẹ Chileke ta dudu ike anọkota l'ime Chileke mē ọ budu lẹ yēe Chileke epfugbajẹ tekenteke.

ẸKWO ONO, E KPUHARU EKPUHA ONO bụ iphe, oogoshi bụ l'ẹkwo opfu Chileke bụ ẹkwo, e kpuharu ekuha gheberu iya ọnu. Ọ nọdu aguje iya nwua ya anwunwu mbọku mbọku. Ọ buru ẹka ono bẹ ọo-nwuta mmamiphe; buru ẹka ono bẹ o shi enweta ike; buru ẹka ono b'ọ shi nweru ndzụ; ahuma iphoro; mbu-a ẹku, dū iya nū ta abudu iphe, ọnu eje epfufu. Opfu Chileke ono bẹ buwa iya orọku, o gude ahuma ụzo; bya aburu nkogo, o gude alwukpe ndu ọhogu iya. Ọ buwa iya bụ nri, oori eye l'ime obu iya mbokumboku; ọ buru iya bụ mini, ọonguje g'egu-mini ta guhe iya; bya aburu iya bụ ẹka, ọowuje ẹhu; bya aburu onyo, oogudeje ahuma onwiya iphu.

Iphe, aduje iya ree bụ gẹ ya vuru oswebe Kereshi onoya; eshinu ọ maru l'onye apadu oswebe ono ta adudu okpu, ee-kpube iya. Eshinu ọ maru iphe, dū nno bẹ yēe Kereshi tukoakwaru teta bya anodu ndzụ ọphúú. Iphe, oole ọnya iya nta buakwa iphe k'imigwe, bụ iya bụ iphe, ọphu a-dū jasụ l'ojejoje; mbu iphe ono, a ta humaduru l'ọnya onoya. Iphe, ọ kwakoberu nta bụ ejepfu Chileke. Nta bẹ ọ dū g'oshi, e yeru l'aguga mini. Udu oshi ono anọduje amj l'oge iya. Ọ dū

g'èkali òkpobe oshi vayjnu onoya, anòduje amìshi mebyi ike; tème l'òomi iya l'oge iya onoya. Ò tó madù l'aatsuje anwùhu ebvu. Noo kẹle òkpobe eye obu Chileke, ò natarù jiru iya obu kẹ pyjmu. Onye o shi l'èka nata iya búrú Unme dù Nsọ.

IPHE ESESE K'IRI

Jizọsu sùru "l'ò kwa yẹbedua, bụ Jizọsu, bụ onye ono, emeje ndu nwuhuhawaru anwùhu; ephe eshi l'ònwu teta; ya anụ phẹ ndzụ." Sù: "Iphe bụ onye woru onwiya ye iya l'èka a-nòdu ndzụ obetakpọ ò nwùhu anwùhu" (Jiọnu 11:25,26). "Onye nùmakpowaru opfu nkiya bya ekweta k'onye ono, ziru iya gẹ ya bya ono nwewa ndzụ ojejeje; onye ono ta byadu apfuru g'e kpee ya ikpe; onye ono shiwa l'ònwu bahù lẹ ndzụ" (Jiọnu 5:24). Anwùhu ta dükwa iphe, oomeje onye kẹ Kereshi. Òphu onye kẹ Kereshi atsükwa ebvu. "Chileke mebyiwaru ònwu lwùya ya ree. Gùbe ònwu ?dènuhunu ike òbu, i gudeje emekpe ndzụ? Mu sùru; ?dènuhunu obire ngu òbu? Iphe, ònwu gude ere ire bụ iphe èji; ike kẹ iphe èji shikwanu l'ekemu. Òle-a; Chileke dükwa ike; yẹbedua meru g'anyi gbẹ l'èka Nnajiuphu anyi, bụ Jizọsu Kereshi lwukpee iphemiphe ono" (1 Kọrintu 15:54-57).

Onye yẹ Chileke buwa ebubu; yẹ ya bya ejewa ozi ta atsujekwa anwùhu ebvu. Teke o rwuru iya l'alala; l'oogude èhu-ùtso laa; bụ iya bụ iphe onye ozi Chileke ono, bụ Pọlu pfuru sù: "Uzi iphe labọ ono bẹ mu pfuru l'echi. Ephe tükọ alọ mu ibeka èbo èbo. Òle òphu ègu iya agushi mu ike bụ gẹ mu laa lapfu Kereshi gẹ mu l'iya nòdu. Ono ka mu ree ugbo ùkporo l'unu" (Filipayi 1:23).

Iphe, agù onye kẹ Kereshi bụ ahùma Jizọsu ono, nwuhuchiru iya ònwu ono; bya anòdu l'eli oswebe gbafùta iya ono. Onye kẹ Kereshi bẹ Unme dù Nsọ kẹ Chileke anyatajẹkwarupho opfu kẹ Jizọsu, sùru: 'Unu ba yókwa òshi l'ime obu unu.' Sù phẹ: 'Unu woru onwunu ye Chileke l'èka; unu ewokwarupho onwunu ye yẹbedua l'èka. L'ibe Nna iya bẹ ùlo ebubu dù igwerigwe. Ya a-bya òzo bya ekuta unu dokube onwiya; k'òphu bụ èka ya nọ bẹ unu a-nòdukwapfo.'" (Jiọnu 14:1-4).

Ọle iphe ono, e duru l'ẹkwo opfu Chileke sūru: "Iphe, ẹnya ahumajeduru; ọphu nchi anumajeduru iya; ọphu ọdudu onye egomunggo rwujeru l'oo-mee; ọo iphe ono bẹ Chileke meru doberu ndu yeru iya obu" (1 Kọrintu 2:9). Ọ tọ dudu onye maru g'ọo-tu ọnu iya; ọphu ọdudu onye maru g'oo-dobe ọnu pfua kẹ ẹka Chileke bụ Eze, bụ iphe, e doberu ndu etso ọkpa Nnajiuphu anyi, bụ Jizọsu Kereshi.

Iphe ọwa-a, e sekperu azu-a ta buedu nwa maa ono, e shi atsụ ebvu ono bẹ eele ẹnya. Onye eele ẹnya buwa Ojozi kẹ Chileke. Iphe, ọ kwaberu bụ gẹ ya pata ime obu onye ono, dū Chileke ree ono paru jepfu Chileke. Nta bẹ unme onye ono hawaru ogwehu iya ono bụ ọphu l'e-rehu erehu onoya. O nwewa onwiya nta. Nta bẹ ẹphe shiwaru ọnuzo, e shi abahu l'igwe lapfushia onye ono, o shi yee obu teke ono, ọ nọ ndzụ onoya; mbụ onye ono, o shi nodudoru ndzụ l'eliphe-a bya aburu onye ono, o gude opfu ẹhu iya nwuhu. Ee-gudekpọ ẹhutso gba iya ndzuta l'iphu Chileke. Noo ẹka onye ono, bụ Nnajiuphu iya ono a-sụ iya: "I meru ree! I bụ ọkpobe onye ozi, goshiwaru l'i gbaru g'e gude ire iya ẹka. Eshinu i goshiwaru l'i gbaru g'e gude ire ngu ẹka lẹ nwiphe, edzudu kaa bẹ ya e-me g'i buru onye ishi l'iphe, paru ẹka. Ngwa; bya g'ẹhu tuko tsọo gụ lẹ Nnajiuphu ngu uto" (Matiyu 25:21).

Nta bẹ Nsetanu te nweedu ike l'ẹka ọ nọ. Noo kẹle "Unwu Chileke ndu eme iphe dū Chileke ree bẹ dūnuka iya l'obu k'ọphu bụ l'ọ tọ padu anwuhu phẹ ẹka lanu" (Ebvu Ọma 116:15). Teme Jiọnu bya edekwaphọ sụ: "Ya numa olu opfu, a nọ l'imigwe pfua sụ: 'Dee iphe-a l'ẹkwo. ẹhu-uto bẹ a gọru nū ndu a-nwuhu shita nta-a kwaseru; mbụ ndu a-nwuhu l'ọo l'ẹphe woru onwophe ye Nnajiuphu l'ẹka.' Unme Chileke nalita iya sụ: 'Ọo ya-a. Ọo g'ọ dū bụ ono. ẹhu a-tso phẹ uto eviya; noo l'ozu, ẹphe jeru bẹ ẹphe jefuwaru l'ishi; atutawa unme; e jekwanu l'ebu phẹ obunggo ozi ono, ẹphe jeru onoya" (Ọphulenyā 14:13).

ANMA OKWA IKPAZU

Sua; jiko gube onye agụ iya nụ; gę Chileke yeru ngu ęka g'i woru obu ngu nụ onye onoya, yeru ngu obu ono. Noo kele ęorwokwa ngu arworo nta su: "Jiko nwa mu; nunu mu obu ngu" (Ętu 23:26). Woru obu ngu ono, ike bvuru teme o nodu akụ ngu phoo phoo g'onye owishi awa; teme o nodu ekpu ngu ęka l'iphu ono; woru nụ Jizosu. I -nụwa iya ya l'onu ngu obu ọphúú l'ime onwongu. G'obu ngu ono te edukwaru ngu ghaa ụzo. O kwa ụgho jiru iya. G'o to mekwa ngu g'uche ngu kwaephoo l'iphe, agụ ngu nụ. "L'onye riru le ya gude uche onwiya ęka bukwa onye eswe; obenu l'onye gude mmamiphe eme iphe l'a-buru onye aadzofuta" (Ętu 28:26). Haa iphe ęji ngu wata eme iphe, pfuru ęto. "Iphe ęji bukwa anwuhu be o gude apfu nemadzụ ụgwọ. Iphe ęma, Chileke anụ bukwanuru ndzụ ojejoje ọphu shi Nnajiuphu anyi, bụ Jizosu Kereshi l'ęka" (Romu 6:23).

A byakwanu le gube onye ọphu wowaru ndzụ ngu ye Chileke l'ęka; "unu tsoękwarupho okpobe opfu ono, unu numaru mu l'onu ono; g'ọ buru iya a-nodu akpoziru ngu ụzo g'ii-gudeje epfu opfu. Gudepyabękwapho ekwekwe ono, i kweru ke Kereshi ono yee eye obu ono, i yeru ndu ọzo ono. Iphe ono be bukota iphe, tukoru shikota l'atugba ono, anyi le Kereshi Jizosu tugbaru buru nanu ono" (2 Timoti 1:13). L'ọ du-a gę Polu pfuru iya le 2 Timoti 1:12 su: "O kwa iphe ono meru g'o gude mu nodu ejekotakpo iphe ehuka-a, mu eje-a; ọphu ọobudu l'iphere iya aduje mu; noo le mu maru onye mu woru onwomu ye l'ęka iya; teme o doo mu ęnya ree l'ọo-du ike kwakobe iphe ono, mu yeru iya l'ęka ono jeye mboku ikpe ono." Kweta iphe ono, i kwetaru ono kweshia ya ike. Gude iya kputsee onwongu g'ulo. Noo l'iphe ono, i kwetaru ono bụ ekweta ọphu du nsọ. Noduje Unme du Nsọ ke Chileke l'ęka pfuru nụ Chileke. Sę onwongu l'eye obu ke Chileke. G'ęnya ngu du le Jizosu; ọo ya bụ ụzo; bya aburu ire-lanu ono; bya abukwarupho ndzụ onoya. Oo ya bụ Nnajiuphu ono, bu-a nta l'oolwatashia

azụ bya eduta ndu bụ ndu nkiya. Oo ya bụ Eze ndu eze l'ophu; bya aburu Nnajiuphu ndu bụ nnajiuphu g'ephe ha.

“G’anyi tua Chileke epha; mbụ onye ono, bụ iya bẹ ikemike kpakoru l’eka ono. Oo ya bụ onye ono, aduje ike mee g’okpa te chiswarahụ unu g’unu daa ono; teme o bükwaru iya pho l’e-me g’o to du iphe, aa-ta unu uta iya teke oo-kuta unu dobe l’odu-biribiri iya. Eka ono bụ eka ehu a-nodu atsowaro unu utso. G’anyi tua ya epha l’oo ya kpoloko kpekpu bẹ bụ Chileke. O buru l’eka Nnajiuphu anyi, bụ Jizosu Kereshi bẹ oo-shi dzoo anyi. G’odu-biribiri me abụ okalibe, kangoru nụ; me ike; me abụ ishi, bükpoda nkiya teme mgboko du; buru nkiya nta; bükwarupho nkiya jasụ le tututu le mimimi. Nokwa g’o du” (Jiudu 24,25).

Copyright ANGP

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, plaques, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coração do Homem" é obtido em mais de 538 línguas e dialectos falados em todo o mundo, a saber: (África, Ásia, América do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratufamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

E-MAIL: info@angp-hb.co.za
info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

A Gospel Literature Mission financed by donations
Une Mission de litterature evangelique financee de dons
Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)